

ВІСНИК THE HERALD

- VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

СВІСІАЬНО - ПОЛІТИЧНИЙ МІСАЧНИК

З М І С Т

Редакційна — Зустрічі, поцілунки — і що далі?	1
** — Пресова конференція	4
Д-р Михайло Кушнір — За активізацію публічної opinii 10	
Д. Донцов — Жовтень 1905 — жовтень 1964	14
Алла Коссовська — Крутянцям	17
** — На протикомуністичному фронті боротьби	18
С. Галамай — Децо про організаційну і політичну працю ООЧСУ	22
Петро Кізко — Соцреалістичні гаразди	23
Іван Овечко — Смолоскип	24
Максим Орлик — Психологічні основи українського на- ціоналізму	25
Роман Кухар — На янівському кладовищі	26
** — Орган УНРади про Я. Стецька	27
** — З листів до Редакції	28
Дописи з Пітсбургу і Лос Анджелес	29
Павло Савчук — Рецензія на „Теоретичні основи само- врядування” проф. д-ра Юрія Панейка	29

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ

Організація Оборони Чотирьох Свобід України

ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО

20 і 21 ЛЮТОГО 1965 Р. В НЮ ЙОРКУ

(ДІМ ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ, 315 СХІД 10 ВУЛИЦЯ)

ВІДБУДЕТЬСЯ

XIII-ий З'їзд ООЧСУ

Порядок нарад:

СУБОТА, 20-го ЛЮТОГО 1965 Р.:

1. Реєстрація делегатів і гостей — від 10 до 11 години ранку.
2. Відкриття З'їзду — година 11-та перед полуднем.
3. Вибір Президії і Комісії.
4. Прийняття протоколу XII З'їзду.
5. Звіти голови і членів Головної Управи.
6. Звіт Контрольної Комісії.
7. Звіт Організаційного Суду.
8. Дискусія над звітами.

НЕДІЛЯ, 21-го ЛЮТОГО 1965 Р.:

9. Удільнення абсолюторії уступаючій Управі.
10. Доповіді.
11. Затвердження бюджету Головної Управи ООЧСУ.
12. Вибір Головної Управи, Контрольної Комісії і Організаційного суду.
13. Схвалення резолюцій.
14. Внески й побажання.
15. Закриття З'їзду.

В СУБОТУ 20-го ЛЮТОГО 1965, О ГОД. 7.30 ВЕЧОРА

ТОВАРИСЬКА ВЕЧІРКА-ЗУСТРІЧ

**В ПРОГРАМІ ВЕЧІРКИ-ЗУСТРІЧІ: СЛОВО ГОЛОВИ ПРЕЗИДІИ
З'їзду, СПІЛЬНА ВЕЧЕРЯ, ПРИВІТИ, МИСТЕЦЬКА ПРОГРАМА.**

ВСТУП НА ВЕЧІРКУ-ЗУСТРІЧ — 5.00 ДОЛ.

**ЗАПРОШУЄМО УКРАЇНСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ВШ. ГРОМАДЯНСТВО
ДО УЧАСТИ У З'їзді І ВЕЧІРЦІ-ЗУСТРІЧІ.**

Головна Управа ООЧСУ

ВІСНИК

РЕДАКЦІЯ

ЗУСТРІЧІ, ПОЦІЛУНКИ — І ЩО ДАЛІ?

Ціллю придуманої Хрущовим так званої мирної коекзистенції, яку широко ведуть і розвивають тепер його наступники в „колективному керівництві”, як відомо, є: просочуватися на Захід, легалізувати зв'язки з т. зв. ліберальною молоддю, „рожевими” науковцями, письменниками та мистцями і в такий спосіб, з одного боку, прокопувати канал для спровадження різного роду цінних для Москви інформацій, а з другого — творити щось на подобу „народного фронту” на високому рівні, що зсередини розкладав би й підмінював „капіталістичний світ”, забезпечуючи „передешку” для Москви. Як практичне знаряддя коекзистенції, придумали в кремлівських експериментальних лябораторіях, крім економічного, наукового, також культурний обмін — взаємні відвідини театральних і балетних ансамблів, циркових труп, делегацій культурних діячів в дуже широкому значенні цього слова.

Щоб відпружити холодну війну, уряд ЗДА, а також уряди деяких країн Західної Європи, спонукувані русофілами-дорадниками, пропозицію коекзистенції зустріли з прихильністю, виходячи — слухно чи неслухно — зі своїх власних державних інтересів і сподіваючись у цій сумнівного характеру „грі в піжмурки” виграти.

Натомість антикомуністичні еміграції народів, уярмлених Москвою, відразу ж супроти „коекзистенції з дияволом” зайняли виразно вороже становище. Українська еміграційна, а передусім націоналістична преса визначила нав'язуване Москвою Заходів співіснування, як черговий підступ, небезпечний в своїх наслідках, — підступ, який треба викривати, вияснюючи світові незмінну суть московського більшевизму. Адже зовсім недавно відбувся в Карльсруге голосний судовий процес, на якому розкрито й документально стверджено без-

посередню участь найвищих керівників советського режиму, а зокрема нинішнього члена Президії ЦК КПСС Шелепіна, в убивстві на території чужої держави, Німеччини, провідника українських націоналістів, Степана Бандери.

Український Конгресовий Комітет Америки, до якого входять представники всіх громадських і політичних організацій українців у ЗДА, в своїй постанові недвозначно висловився проти будь-якої участі членів української зорганізованої громади в советському культ-обміні.

Однак, з-поміж української політичної еміграції, навіть з-поміж членів Екзекутиви і Політичної Ради УККА, знайшлися особи, які, знехтувавши це становище і тим самим зійшовши з самостійницьких позицій, непримиренних супроти режиму, що панує нині на Україні, почали нав'язувати безпосередні контакти з висланцями цього режиму, мовляв, у такий спосіб вони можуть облегшити долю українського народу.

Згадуючи про ці особи, не маємо на увазі лише членів якоїсь одної політичної групи, популярно званої двійкарями. Це — підсичувана двійкарями своєрідна політична течійка, яку називають в пресі радянофільською і зміновіховською, хоч на означення її, мабуть, треба було б шукати якоїсь іншої назви, бо радянофільство і зміновіховщина 20-их років мали відмінне підгрунття, буяли в іншому політичному кліматі і назовні виявлялися інакше. Для декого з тих людей, либонь, найбільш правильною діагнозою їхньої недуги була б „духова перевтома”, для деяких — глибоко закорінена ностальгія, для ще інших — зневіра в своєму народі, примирення з советським режимом або й просто задиркувате бажання бути „оригінальними”, незалежними від громадської думки.

Поза групою „круглого стола”, т. зв. реалітетниками, що шукають доказів суверенності в фіктивному політичному утворі УССР, бачимо поміж шукачами контактів із советськими висланцями кількох отих „вільних духом” — інтелігентів, для яких ненависною є всяка громадська дисципліна, інакше кажучи занархізованих людей, дармащо люблять вони називати себе демократами; бачимо задеклярованих і замаскованих націонал-комуністів, що їхня „пуповина” ще залишилася там, з „рідною партією Леніна”; бачимо деяких студентів, що в „зударі генерацій” вірять радше своїм рожевим професорам, як батькам-патріотам; очевидно, можна зустріти серед цих шукачів контактів також і платних агентів, які з професійного обов’язку мусять поширювати вже наявну розколіну в тілі української еміграції, пролазити в її середину і там активно діяти.

Культобмін з еміграцією здійснювано спершу через хори і танцювальні ансамблі, які мали вдарити на емоції, сантименти стужілої за батьківщиною людини. Реакція на виступи цих хорів і ансамблів відома: люди розчулювались, плакали, обіймали танцюристів і просили в них автографів, хоч рідко-котрий з тих „представників України” вмів говорити й писати по-українськи. Ансамблі від’їхали, розпалені пристрасті дещо пригасли, і тепер у новому, широко запланованому наступі проти еміграції стоїть Москва досконалішу зброю — особисті зустрічі і контакти. Що це за явище?

Під фірмою „Комітету для зв’язків з українцями за рубежем”, що видає під редакцією „українського письменника” Ю. Смолича провокаційні публікації, а неофіційно є органом КГБ для деморалізації і розкладу української політичної еміграції, виїжджають з Києва до ЗДА і Канади групи осіб — письменників, композиторів, артистів з партійними білетами, а також режимні функціонари і агенти КГБ.

~~~~~  
 “VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four  
 Freedoms for Ukraine, Inc.  
 Monthly except July and August when bimonthly.  
 Second class postage paid at General Post Office,  
 New York, N. Y.  
 Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,  
 New York 3, N. Y.

Уживаючи термінології з-перед 20 років, не буде великим перебільшенням назвати такі групи репатріаційними комісіями, бо ціль їх приїзду також репатріація, але не фізична, а, сказати б, духовна — в лоно „суверенної” УССР з усіма її „реалітетами”.

Зустрічі, чи пак „братання”, як його практикували большевики на російсько-німецькому фронті під кінець першої світової війни, в тих українських емігрантів, що свідомо ходять на побачення з советськими висланцями, особливого душевного струсу не викликають, бо вони до нього психологічно підготовані. Український націоналізм — дармащо під знаком націоналізмів іде сучасна доба — називають ці люди анахронізмом, пережитком минувшини. Частування советських делегатів, цілування з ними, випивання під різного роду співіснувальні тости називають вони нав’язуванням зв’язків з українським народом, хоч ці старанно вибрані в Києві делегати ніколи правди народові українському не скажуть. Що більше, той уже абстрактний в уяві організаторів цих зустрічей народ, тобто зведені на становища кріпаків селяни, удержавлені невірники-робітники і закута в духові кайдани інтелігенція, значить 90% населення України — довідавшись про ці „контакти”, напевно, зневіряться в українській політичній еміграції, в кращому разі махне на неї рукою.

„Ідеологічна база” для переставлення української еміграції на нові тори — в сторону „реальної України” — твориться вже протягом кількох років у журналах, книжках, доповідях, за згадуваними вже „круглими столами”. Тематика тих статей і доповідей дуже широка і переважно „ревізійна”. А вершком тих „ревізій” була дискусія в справі українсько-жидівських взаємин, в якій рекомендовано, за для нав’язання добрих взаємин, українському народові... покаятися в своїх гріхах супроти жидівського народу.

Одною з маркантних появ на книжковому ринку в 1963 р. була книжка „Світ і ми” Андрія Білинського (накладом в-ва „Орлик”, Мюнхен-Чикаго), в якій натовчено всього потрохи: і історії, і політекономії, і філософії — з таким розрахунком, щоб приголомшений усім тим читач на віру сприйняв також і останні розділи, в яких автор розправляє з УПА,

перекреслює боротьбу українського підпілля в останній війні і нарешті „реабілітує” Косача.

„Українцям, навіть на еміграції, — пише Білінський, — якщо вони хочуть твердо стояти на національних позиціях, треба відкинути націоналістичні поняття нації-держави, як вихідну точку до практичної політичної дії; стати на становищі, що СРСР має бути союзом соціалістичних республік, рівноправних і рівнорядних поміж собою, а УРСР союзною республікою, якої суверенітет визначається конституцією СРСР”... „Я вже давно відзвичаївся, — пише він, — оперувати такими формулками, як „російське панування над Україною”. Вихідною точкою для мене є факт, що 40 мільйонів українців живе в СРСР”... А. Білінський вважає Карла Маркса демократом „чистої води” і визначає йому місце серед найбільших гуманістів нашої доби.

І от хоч би таке пише автор цієї книжки: „Ю. Косач дорожить збереженням ідентичності поміж краєм і еміграцією. Можливості еміграції допасувати до себе край він вважає за фантазію. Залишається, отже, друга альтернатива: допасувати головним чином еміграцію до краю. Для нього важливе те, щоб розмовляти з людьми з УРСР, які відвідують США... Для цього потрібна певна доза лояльності супроти Радянського Союзу. В тому відношенні Косач здійснює практично те, що радить робити М. Прокоп... В рамках „чистої” політики М. Прокоп проповідує тактику лояльності по відношенні до СРСР з розрахунком на певні уступки чи досягти в національному питанні. Про це він пише і відповідно аргументує. Ю. Косач на сторінках „За синім океаном” не присвячує уваги того роду розважаням, але він в ґрунті речі пропозиції М. Прокопа реалізує”...

Наскільки такого ґатунку література має успіх серед деяких груп еміграції можна було бачити недавно на з’їзді об’єднання письменників „Слова”. Це ж бо там виступив Й. Гірняк з деклямацією „сатиричної поеми” П. Голубенка, яка у великій мірі скомпромітувала в очах широкої громади цю організацію. Ось що, між іншим, читаємо в „Свободі” з 2 січня ц. р. про цей виступ:

„... У цій політичній поемі автор і рецитатор висміювали українців, які не бажають так

званої коєкзистенції з Москвою і комуністичним режимом і так званих культурних зустрічей з посланцями окупанта нашої України. Виразно натякаючи на Український Конгресовий Комітет — нашу найвищу політичну репрезентацію — під назвою „Комітет”, мовляв, „не знали ми, що Комітет заборонив усі контакти”, автор і рецитатор висміювали тих, кому політичний глузд диктує принципове ставлення до комуністів. „Не відступаймо ні на йоту, коли ми справжні патріоти”... П. Голубенко-Й. Гірняк висміювали на літературному вечорі „Слова” в Нью Йорку червневі події у Львові в 1941 році такими словами: „Держава — це лиш та, панове, яку зголошено у Львові!”

Якщо трибуну „Слова”, об’єднання українських письменників в екзилі, віддається на такого роду виступи, то що ж з цього приводу треба думати про „Слово”? Треба сподіватися, що члени цієї організації, які не поділяють думок автора „сатиричної поеми”, якимось зареагують, щоб темна запона співіснування не закрила її в цілості.

Проречистим фактом була також панахида у день з’їзду по розстріляних в Україні 1934 року 28 письменників та поетах, на яку з’явилося... 12 осіб, а з-поміж них лише три представники літературно-мистецького світу. Про ту панахиду на з’їзді, де було присутніх понад 550 осіб, навіть не оповіщено.

Похмура тінь „товаришки” Колосової, голови советської бригади, що відвідувала Нью Йорк, Чикаго і деякі міста Канади, лежить на всіх учасниках зустрічей. Наївна репліка одного поважного політичного діяча: „Та ж це та в цій делегації Вільде, яка написала „Метелики на шпильках”, — стосується Вільде з-перед 35 років. А вже за останні 20 років виплекали большевики у своїх інкубаторах тисячі сташинських, і Вільдині „метелики” вже нічого спільного не мають з її антирелігійно-пропагандивними повістями типу „Сестер Річинських”, з її, на замовлення КГБ писаними, „одвертими” листами до еміграції.

Ті, може й чесні, може й патріотичні, мистці та письменники, що роз’їжджають по Америці у товаристві Колосової, в кращому разі грають ролю кізликів, що їх, як привабу, прив’язує советський мисливець до куца в надії уполовати еміграційного ведмеда. Вони, ці, може й чес-

## ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

**ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕНОГО АРХИЄПІСКОПА КИР АМВРОЗІЯ СЕНИШИНА, ЧСВВ,  
МИТРОПОЛИТА УКРАЇНЦІВ КАТОЛІКІВ У З'ЄДНАНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ**

У Філядельфії, Па., дня 26 грудня 1964 р.

Вітаю Вас, Високоповажані Панове, в місті „Братньої Любові”, у Філядельфії з приводу нинішньої Пресової Конференції, під час якої бажаю поділитися з Вами, а через Вас з українською спільнотою, враженнями з Вселенського Другого Ватиканського Собору, який відбув 127 генеральних засідань, у трьох сесіях, від

ні, напевно розуміють, яку роль їм призначено в „культурному обміні”, і ту роль виконують, бо — мусять виконувати. А ось один з тих „культурних діячів” у приватній розмові в готелі, після урочистого прийняття з тостами і сльозами, таки просто назвав всю українську політичну еміграцію „фашистською, буржуазно-націоналістичною сволоччю”.

Контакти з большевицькими делегаціями, що їх нав'язують „реалітетники” — річ дуже прикра і небезпечна для загальної української справи. Звичайно, не всі на тих зустрічах з советськими висланцями говорять однаково, не всі цілуються. Але — як зачуваємо — тим із них, які пробують критикувати советський режим, пригадувати 1933 рік, русифікацію — закривають рота свої ж таки, щоб „не псувати дружньої атмосфери”. І тому заява одного з „зустрічальників”, мовляв, на зустрічах вони „розмивають залізну заслону” або навіть мають нагоду „захопити язика, щоб довідатися про вороже запілля” — в кращому разі виплід дитячої фантазії. Де вже там реалітетним телятам советського вовка з'їсти! І не таких обдурювали...

Шкода від тих зустрічей і тих сумнівного роду контактів велика і подвійна: вони розсварюють еміграційну громаду, вносять у неї ще одну, нову лінію поділу і, відповідно змальовувані в советській пресі, позбавляють наш народ в Україні надії на еміграцію, як на його оборонця у світі, не опанованому комуністами. В цьому переконуються, скорше чи пізніше, ті, що не за чужі гроші, не з обов'язку супроти працедавця, а може і дсбрій вірі цю шкідливу справу підтримують.

1962 до 1964 року. Хоч Панове слідкували за діями Вселенського Собору, все таки не від речі буде заторкнуті деякі справи, якими дуже интересується наша суспільність.

При Божій помочі, наполегливій праці Членів Передсоборових і Соборових Комісій та по вичерпних дискусіях Соборових Отців, схеми-проекти соборових документів прибрали ясний характер, так що Конституція Божественної Літургії була прийнята Вселенським Собором і затверджена Св. Отцем, Палою Павлом VI, під час другої Сесії Собору, 4 грудня 1963 року, а три схеми: про Церкву, Екуменізм і Східні Церкви були готові, тобто опрацьовані Соборовими Комісіями, передискутовані й одобрені позитивним голосуванням Соборових Отців, так що при кінці третьої Сесії Собору, 21 листопада 1964 року, Св. Отець Павло VI торжественно затвердив їх, на велику радість усіх Соборових Отців Східного Обряду.

Годиться згадати, що Члени Соборових Комісій та Соборові Отці працювали ще над такими схемами-проектами: про Уряд і обов'язки Єпископів у Церкві, про Священничий Стан, про Обов'язки й життя священників, про Місійну діяльність Церкви, про Апостолят мирян, про Католицькі Школи, про Тайну Подружжя, про Церкву в нинішньому світі, про Релігійну свободу, про Економію і культуру, про Голод і вбожество, про великий приріст людности та про нуклеарну війну. Повищі схеми будуть готові на четверту Сесію Вселенського Другого Ватиканського Собору. З цих схем можна було бачити, що Вселенський Собор брав до уваги всесторонню душпастирську діяльність під аспектом християнської любові і толерантності до інших віровизнань.

Схвалена і затверджена Конституція про Божественну Літургію мала на цілі оживити активну участь вірних латинського обряду в Божественній Літургії. Досі дуже рідко вірні латинського обряду брали активну участь у Божественній Літургії. Тільки служачі відповідали на зазиви літургізуючого священника, а вірні прошіптували приватні молитви чи прислухувались пісням при звуках органів. Моли-

товний діалог між священиком і вірними був дуже обмежений. Зате наша Божественна Літургія у візантійсько-українським обряді має дуже гарний діалог, тому у нас, крім деяких скорочень, не треба у Божественній Літургії вводити ніяких нових реформ. Конституція про Божественну Літургію дозволяє ввести розговірну мову в деяких частинах Літургії, залишаючи давню літургічну мову. Якщо брати до уваги саме таїнство Божественної Літургії, тоді розговірна мова є другорядною справою у Божественній Літургії. Вона, як незглибима Тайна, вимагає від вірних передусім глибокої віри та побожної участі. Тому в нашій Божественній Літургії, у Великій Єктенії є особлива молитва: „За святий храм цей, і за тих, що з вірою, побожністю та страхом Божим входять до нього, Господу помолімося”. Сама розговір-на мова не заступить віри в таїнство Божественної Літургії, ані не наповнить набожністю людських душ. Тут треба літургічного знання, яке дасть нам краще розуміння Божественної Літургії.

Для нас, українців католиків, важливою є схема про Східні Церкви, яка чітко підкреслює велику гідність Східних Церков, доручає зберігати традиції тих же Церков та поодиноких Східних Обрядів, збільшує патріарші права та дозволяє творити нові патріархати, потверджує дисципліну в уділюванні Св. Тайн, пояснює обов'язки мирян в Богопочитанні та повчає про взаємини з православними Церквами. Ця схема є дуже корисною для збереження й розвитку Української Католицької Церкви в майбутньому.

Слід підкреслити, що наш Візантійсько-Український Обряд здобув собі загальну популярність та признання єпископів цілого світу. Багато з них перший раз бачили нашу Божественну Літургію. Участь наших 17 Єпископів, на чолі з Первоєрархом, Високопреосвященнішим Архiepіскопом Кир Йосифом Сліпим, Митрополитом Галицьким, що прибув з польського заслання на Вселенський Собор, зробило велике враження на Отців Собору. Нашу Церкву репрезентувало шість Членів у Соровій Комісії Східних Церков.

Якщо порівняти цей Собор з минулими Соборами, а передусім з Першим Ватиканським Собором, що відбувся в роках 1869-70, то те-

перішній Собор має душпастирський характер, станувши на екуменічній платформі, простягаючи руку до всіх людей світу та всім віровизнанням. Маю в Бозі надію, що під впливом цього Вселенського Собору наступить наближення між українцями католицького й православного віровизнання, а напевне усунеться перегороду, яка ділила нас в минулі часи. А це був би великий крок вперед до майбутнього церковного поєднання.

1. Питання: Високопреосвященніший Владико, під цю пору стала актуальною справа розговірної мови в Божественній Літургії. Ви свого часу видавали цінний журнал „Ковчег”, у якому українською і англійською мовами поміщували статті про Божественну Літургію і літургічні справи. Тепер цікаво нам знати, який Ваш погляд на розговірну мову в нашій Божественній Літургії?

Передусім хочу знати, про яку розговірну мову Вам ідеться? Бо багато американських єпископів побачили, що в ЗДА розговірною мовою є не тільки англійська мова, але й мови інших національностей, які не засимілювались продовж довгих років, хоч є добрими американськими громадянами. Як тільки введено розговірну мову у Божественну Літургію латинського обряду, то такі національності, як словаки, поляки, французи, еспанці, італійці, мадяри й інші, почали домагатися в Божественній Літургії мови своїх батьків. Отже, про яку розговірну мову йдеться у нашій Божественній Літургії та якої мови бажали б собі наші вірні?

Щоб довідатись, якої мови бажують собі наші вірні у Філядельфійській Архiepіспархії, пляную звернутись до них анкетним листком, в якому мають дати вони свою відповідь. Це не буде ніякий плебісцит ані голосування, а інформація для Митрополичого Ординаріату, щоб не накинати їм мови такої, якої вони собі не бажують.

При вирішуванні справи розговірної мови в Богослужбах не можемо йти насліпо за іншими католиками латинського обряду, які є автохтонами своїх країв та мають природну базу до задержання своєї матірної мови в майбутньому. Проте й вони натрапляють на поважні труднощі з уведенням англійської мови. Деякі єпископи задержали дотеперішню літургічну

мову й не плянують заводити іншої мови, щоб не впроваджувати замішання між вірними.

Ми, українці, дякуймо Богові за те, що маємо свій окремішний обряд і окрему від інших католиків латинського обряду мову в наших церковних Богослужбах. Якщо наші вірні з любов'ю і пошаною будуть зберігати Візантійсько-Український Обряд, то він збереже їх від асиміляції. При цьому треба розрізнити асиміляцію від американізації. Добрим американцем повинен бути кожний українець, що прибув до З'єднаних Держав, але ніякий українець з американським горожанством не повинен асимілюватися з іншими національностями, тобто позбуватися української національної свідомості, свого обряду, своєї Церкви та розгублюватися серед інших національностей. Нашому обрядові завдячуємо те, що в ЗДА маємо свої церкви і священників, свої єпархії і єпископів та митрополитів. Ця окремішність обряду й мови у Богослужбах зберегла нас від заливу інших національностей. З цього слідує, що нам треба далі плекати любов до католицької Церкви в українськiм обряді. Цей наш обряд викликав велике враження на всіх Соборових Отців. Латинники перебрали навіть деякі мотиви з нашої Божественної Літургії, напр., співлітургування кількох священників при одному престолі. А на третій Сесії Другого Вселенського Собору Св. Отець Павло VI служив Божественну Літургію, до якої співлітургувало 24 єпископи з різних країв світу.

Наших вірних збереже при Церкві не сама розговірна мова, а й знання нашого чудового обряду та розуміння символіки Богослужб, що причиниться до поглиблення віри і збільшення набожності. А щоб розуміти літургічну мову нашої Божественної Літургії, треба вивчити 400 слів, а це не така важка процедура. Про це повинні подбати священники й учителі у парохіальних школах, як цілоденних, так і вечірніх чи суботніх.

Досвід виявив, що розговірна мова, яку впроваджено у деяких єпархіях вже давніше, не задержала вірних при своїй Церкві, бо там не було належного розуміння обряду й любови до нього. Зате пригадується мені, як 1958 року відбувалась українська проща до Люрду з усіх-усюдів українського поселення, під проводом Високопреосвященного Архієпископа

Кир Івана Бучка. Там прибули паломники зі своїми дітьми, які між собою вже говорили розговірною мовою тих країв, з яких прибули, але на Божественній Літургії відповідали на кожне моління літургізуючих Владик спільно, без ніяких попередніх проб. Отже мова наших літургічних книг була для них тим об'єднуючим чинником, який лучив усіх українців-католиків в одну сім'ю, хоч прибули з різних країв світу.

Якщо йдеться про мій погляд на розговірну мову в нашій Божественній Літургії, то скажу, що він такий самий, як погляд Святої Матері Церкви, яка промовляє і навчає своїх дітей такою мовою, яку вони розуміють. Тому, якщо деяким нашим вірним нашого обряду буде потрібно розговірної мови в Богослужбах, то ми про це подбаємо.

2. Питання: А чи Ваша Ексселенція не думають, що те саме можна зробити з українською розговірною мовою у наших Богослужбах?

Так, але прошу не забувати, що церковно-слов'янську мову маємо у наших Богослужбах уже тисячу років і що наша церковна музика вже століттями є примінена до церковно-літургічного тексту. До розговірних мов, як української, так і англійської, не буде підходити теперішня церковна музика. Треба мати добрих філологів, щоб упорядкували літургічний текст розговірної мови та композиторів, щоб скомпонували музику до нового тексту. Ми на еміграції ще не спромоглися на музичну школу композицій, ані не узгіднили одної української мови, яка зобов'язувала б усіх. Нам не достає диригентів і церковних півців, які зберігали б ті чудові літургічні мелодії наших вікових надбань, а що говорити про щось нового.

Наша еміграція у відношенні до інших національних еміграцій у ЗДА є ще дуже молода. Наші емігранти прибули тут тому 70 років, не маючи ані церков, ані шкіл, ані семінарій, ані преси, ані добродійних установ. Щойно з часом, при наполегливій праці та під проводом нашої Духовної Влади, почали розбудовувати своє релігійно-національне життя.

При цій нагоді бажаю повідомити Вас, Панове, що маю в плані оснувати для нашої Архиспархії Гайскул і Джуніор Каледж, у яких, крім звичайних предметів, вивчали б диригент-



тури, церковного співу та українознавчих предметів, щоб таким чином виховати нових учителів для наших парохіяльних шкіл та диригентів і півців до наших церков.

Треба вірити, що наше духовенство, зокрема його молодше покоління, разом із нашими добрими вірними, не тільки збережуть усі дотеперішні надбання, але ще більше розвинуть їх на Божу славу та добро нашої спільноти, якщо зберігатимуть наш обряд з усіма його традиціями. Ми переконані, що тільки українська католицька Церква, при допомозі свого окремишнього обряду і мови, збереже своїх вірних при релігійно-народних традиціях. Тому з усіма новостями будьмо обережні.

3. Питання: Ваша Ексселенція згадували про патріархати та можливість творення нових патріархатів; а чи є можливість для створення Українського Патріархату?

Так, можливість є! На останній Сесії Вселенського Собору Мелхитський патріяр Максим IV обстоював повне повернення прав та гідностей патріархів у Вселенській Церкві, а о. Іван Гек, Генеральний Настоятель Баварських Отців Бенедиктів звернув увагу Отців Собору на створення українського патріархату. У висліді дискусій Соборові Отці прийняли поправлену схему про Східні Церкви, де говориться про патріархів і творення нових патріархатів Вселенським Собором чи Апостольською Столицею.

За можливостями створення українського патріархату промовляє і те, що Апостольська Столиця бажає бачити нашу Церкву міцною і зорганізованою. Ми є свідками творення нових екзархій, спархій і митрополій. А хто не переживав радісної хвилини тоді, коли довідався, що за старанням Апостольської Столиці приїхав до Риму на Собор з заслання наш Ісповідник, Митрополит Кир Йосиф, якого Св. Отець Павло VI підніс до гідности Верховного Архiepіскопа з усіма патріаршими правами в Галицькій Митрополії, та якому призначив місце в базиліці св. Петра перед усіма архiepіскопами і митрополитами, що беруть участь у Соборі.

Це все вчинила Апостольська Столиця для нашої Церкви й українців католиків у повному зрозумінні наших духовних потреб, доцінюючи жертви на рідних землях та беручи до уваги наші досягнення в діаспорі. І треба сподіва-

тись, що Апостольська Столиця ще більше вчинить для нашої Церкви й народу, і то без ніяких зовнішніх впливів, петицій чи збирання підписів різними комітетами. Нам треба спрямувати більше уваги на політичні чинники та могутніх цього світу, пригадуючи їм, що український нарід та українська католицька і православна Церкви далі жорстоко переслідувані комуністичною владою, та домагаться, щоб вплинули на комуністичний режим, щоб змінив своє відношення до нашого народу і українських Церков.

4. Питання: Ваша Ексселенція, а яка є Ваша думка щодо Українського Патріархату?

Я, як кожний свідомий українець, здаю собі справу з того, що Український Патріархат — це справа великого значення, і то не тільки церковного, але й національного для українського народу. Він став би надхненням, зокрема для нашого народу на рідних землях, став би передвісником національної самостійности, зміцнював би віру в українському народі та допоміг би краще зберігати наші церковні і народні традиції. Український патріярх відважно виступав би в обороні переслідуваної української Церкви, як це чинив колись Галицький Митрополит, Слуга Божий Кир Андрей Шептицький, що не завагався ні на мить стати в обороні православних церков на Волині чи жорстоко ліквідованих жидів.

Та, на жаль, до сьогодні не поставлено ясно справи, як цей патріархат мав би виглядати? Не поставлено його на властивій площині та не взято до уваги православних українців. Колись Митрополит Веніамин Рутський та православний Митрополит Петро Могила трактували цю справу інакше. Вони, ті світлі мужі українського народу, намагалися передусім поєднати католиків з православними, а щойно тоді просити Апостольську Столицю про створення Київського Патріархату, щоб об'єднаний нарід краще міг боронитися проти асиміляції з поляками чи москалями. Покищо ні одна православна Спархія у вільному світі не дала запевнення, що створення українського католицького Патріархату скоріше об'єднає наші Церкви, як деякі одиниці запевняли Св. Отця. Протівно, є негативний відгомін з поважних кругів православних українців, що справу Українського Патріархату не поставлено на

належній площині. Є поважні натяки, що створення українського католицького Патріархату, без попереднього домовлення з нашими православними Братами, може нас ще більше роз'єднати і, замість одного, будемо мати два Патріархати.

5. Питання: Який є підхід до Українського Патріархату православної Ієрархії?

„Українське Православне Слово”, офіційний бюлетень Української Православної Митрополії в ЗДА, помістив статтю п. н. „Схаменіться, будьте люди”, в якій осудив акцію комітету в складі 18 членів у Нью Йорку за збиранням підписів до Св. Отця в справі утворення Київського Патріархату, підкреслюючи, що „недоречність і явна шкідливість цього звернення для цілості українського національно-релігійного життя, що його пропонують підписати кількох професорів, докторів і пань, — очевидна... Для них байдуже, — читаємо там, — що їхній крок, крок українських інтелігентів, викликує вовка з лісу і повертає відносини між українцями до стану самопожирання й релігійного фанатизму, до стану, з якого заповадливо буде користати тільки Москва, роз'їдаючи нас зсередини... Чи чесно, а для цілої української визвольної справи корисно, — пише „Слово”, — дарувати комусь своїх „православних братів”, їх про це не питаючись. Ми думаємо, що ні!..”

Також „Вісник”, орган Української Православної Митрополії у Вінніпегу, відізвався на акцію ньюйоркського комітету 18, підкреслюючи, що Митрополит Іларіон Огієнко у своїй промові під час з'їзду Членів Колегії св. Андрія у Вінніпегу, дня 8 листопада 1964 року, висловив своє негодування, кажучи: „Нам вкрали патріархат . . . , а ми? Він (патріархат) у наших серцях! Це відчули ті, хто слухає. Тепер католики захотіли цього, але не в православному розумінні. Для них — це тільки форма єпископату, бо патріархати є правдиві і неправдиві. Жаліємо, що патріархатом хочуть надужити. Патріархат буде над Дніпром! Себе розбити не дамо! Патріархат буде, але наш, православний над Дніпром”!

Також Високопреосвященний Архiepіскоп Української Православної Церкви на Східню Канаду, Владика Кир Михаїл під час інтерв'ю з редактором „Світла” в Торонті, дня 21 жов-

тня 1964 р., на питання, що він думає про Український Патріархат, про який говорять та який видвигнено на Соборі в Римі, відповів: „Думаю, що це не відповідний час! Ми, православні українці, можемо теж у кожний час проголосити свого патріарха. Чи ж будуть тоді два патріархи України? Чи не буде воно краще пождати трохи з цією справою?” („Світло”, грудень 1964).

Також не можемо забувати, що Апостольська Столиця станула на екуменічній платформі, закликаючи всіх людей і Церкви різних віровизнань до єдності та до наближення до католицької Церкви. Йдучи за прикладом Апостольської Столиці, українці католики повинні під прапором християнської любові і толерантності наблизитися до православних українців і говорити з ними про з'єднання українських Церков. Кожний знає, що шлях до цього не легкий і на ньому багато перешкод і труднощів. У нас щойно покінчено „холодну війну”, яка тривала роками. А тепер треба багато любові і взаємопошани до себе, щоб прийшло до повного церковного об'єднання.

6. Питання: Високопреосвященніший Владико! Тут і там доводиться чути, немов би поміж Вами і Митрополитом Ісповідником були якісь розходження?

Це звичайна видумка тих, які взагалі люблять тенденційно насвітлювати різні справи й тим розбурхувати пристрасті та уми нашого суспільства. Це одиниці, яких добре знають наші вірні з давніших їх виступів проти інших Владик.

Про моє відношення до Достойної Особи Верховного Архiepіскопа Кир Йосифа знають усі ще з тих часів, коли наш Первоєрарх перебував на заслання. Пригадую 1962 рік, у якому припадали 70-ті роковини життя нашого Ісповідника. Ці роковини дали мені нагоду спопуляризувати його мучеництво та заговорити перед світом про переслідувану українську Церкву.

Митрополит Кир Йосиф Сліпий був завжди близький для мене тими ідеалами, за які довелося йому так довго терпіти. Тому я звернувся до всіх наших Владик у вільному світі, щоб стали спільно в обороні Митрополита Кир Йосифа. До їх апробати я вислав нарис пастирського послання, в якому ми взяли в оборону

нашу переслідувану Церкву та ув'язненого роками Митрополита Ісповідника. До цієї справи я заангажував також усю країну і світову пресу. Я видав окрему брошуру, в якій наświetлено мученицький шлях нашої Церкви і її Митрополита та доручив напродукувати світлий Ісповідника, які водночас з брошурою вислав до всіх католицьких єпископів та їх дієцезіяльної преси, прохаючи для нашої Церкви в Україні і для Митрополита Ісповідника більше уваги. Також доручив я видати жетони з погруддям нашого Ісповідника, щоб розповсюдити їх поміж нашими вірними. Після такої підготовки вся світова преса заговорила про нашу Мовчазну Церкву та її Духового Провідника Митрополита Кир Йосифа Сліпого. Я розпорядив був, щоб у всіх наших церквах відслужено Богослужби в наміренні Владика Ісповідника та виголошено відповідні проповіді. Не було тоді українського осередку, де не влаштували б святочної академії чи концерту в пошану героїського Владика.

Коли тільки Високопреосвященний Митрополит Кир Йосиф прибув до Риму 1963 року, то я перший з усіх Владик, що живуть поза Римом, у вільному світі, прибув до Вічного Міста, щоб привітати звільненого Митрополита Ісповідника та передати йому побажання від нашого духовенства і вірних. Тоді я мав нагоду перший раз залізнятись особисто з нашим Первоієрархом, поговорити з ним про різні справи нашої Церкви й народу та вручити увесь напечатаний у пресі матеріал про Митрополита і його мученицький шлях.

Тому дозволю собі тут заявити, що я ніколи не виступав неприхильно проти Достойної Особи нашого Первоієрарха Високопреосвященнішого Митрополита Кир Йосифа Сліпого. Правда, буває, що ми не завжди погоджуємося в деяких справах церковного, адміністративного чи народного характеру, але це не значить, що я неприхильно наставлений. Чейже до виміни своїх думок має кожний право. А якщо я маю іншу думку від Митрополита Йосифа на деякі справи, то це не значить, що поміж нами є важні розходження.

7. Питання: Пробачте, Владико, що порушу ще справу делікатної натури. За словами деяких членів комітету збирання підписів у справі створення українського Патріархату, ходять

поголоски, немов би то Ваша Ексселенція чинили старання, щоб стати українським патріархом. Чи є якась у цьому правда?

Вам відомо, що я, водночас з іншими Владиками нашої Провінції, дав заяву у пресі, що я не давав ніякого дозволу на збирання підписів у церковних справах. Якщо я був би доручив комусь збирати підписи за собою, то не був би складав такої заяви. Я маю до своєї розпорядимости десятки священників, які не відмовились би вчинити мені такої прислуги, як збирання підписів, щоб я став патріархом. Я уважаю, що Апостольська Столиця виявила нам уже так багато любови і батьківської опіки, що й тепер, коли буде уважати, що настав слухний час, обдарує нашу Церкву такою гідністю, як патріархат. І вона вчинить це без підписів та накидування Св. Отцеві нашої волі.

Якщо йдеться про Достойну Особу Митрополита Ісповідника, то я завжди був за те, щоб Апостольська Столиця обдаровувала нашого Первоієрарха належними йому почесностями. З приводу 70-их роковин Митрополита, я просив Апостольську Столицю, щоб наділила Ісповідника вищою церковною гідністю. На це одержав я відповідь, що таким вивищенням можна в тому часі скомплікувати справу Митрополита Кир Йосифа. Коли ж знову в 1962 році, на першій сесії Вселенського Собору, мене вибрали абсолютною більшістю голосів (1432) до Собо­рової Комісії Східних Церков, то, по приїзді Митрополита Кир Йосифа, я хотів зрезигнувати з цього становища в користь Митрополита Ісповідника, але Апостольська Столиця моєї резигнації не прийняла, а порадила написати прохання до Св. Отця, щоб призначив нашого Первоієрарха членом Собо­рової Комісії Східних Церков. Я так і вчинив. І справді, за кілька днів проголошено номінацію Високопреосвященного Митрополита Кир Йосифа на члена згаданої Комісії. З повищих прикладів бачите, що я не є проти Митрополита Кир Йосифа.

Мені дуже прикро, що такі поголоски кружляють, але вірю, що повища моя заява прояснить справу, і подібні поголоски не будуть мати більше місця серед нашої спільноти.

~~~~~  
ПОШИРЮЙТЕ ВІСНИК!
 ~~~~~

Д-р Михайло Кушнір

ЗА АКТИВІЗАЦІЮ ПУБЛІЧНОЇ ОПІНІЇ

Ми є свідками загнивання і розкладу деяких одиниць і політичних середовищ української політичної еміграції. Це кидається ввічі зокрема тоді, коли українську публічну опінію сколихує якась нова вилазка еміграційних ревізіоністів, „еволюціоністів”, звеличників політичних реалітетів, а чи інших нац.-комуністів.

Коли тільки обмежимося до 1964-го року, то найчіткішими виявами капітулянтства були дві енуціяції ЗП УГВР. Перша з них — це нота ЗП УГВР до держав вільного світу, щоб вони визнали УССР і нав'язали з нею дипломатичні стосунки. Значить, щоб вони петрифікували існуючий стан, щоб визнали його законним, щоб таким чином припечатати всі намагання українського народу до визволення, до зміни статус кво анте. Чи ж не є це свідоме вбивання ножа у спину визвольних змагань українського народу? Але водночас, це звернення ЗП УГВР є офіційним документом того середовища, в якому воно визнає УССР — українською державою, державою українського народу, бо вимагаючи визнати УССР суб'єктом міжнародного права, воно ж само його тим суб'єктом вже визнає. А коли так, то це звернення є теж офіційним ствердженням, що ЗП УГВР перестало бути закордонним представництвом УГВР, бо воно, визнаючи УССР — українською державою, заперечило ідеологічну плятформу і революційну концепцію тієї УГВР. Відтепер воно може бути хіба що тільки закордонним представництвом УССР.

Друга енуціяція ЗП, що є теж чітким виявом капітулянтства — це „Деклярація ЗП УГВР” з нагоди двадцятих роковин створення Української Головної Визвольної Ради. Та декларация приховує поза псевдопатріотичними фразами відступство від революційно-визвольної концепції УГВР, приймає концепцію еволюції („перетривання лихоліття”), стоїть за „встановлення дипломатичних взаємин з УССР”, за „культурний обмін між УРСР і вільними народами”, за нав'язання до „діючих тепер сил української самооборони”, до яких зачисляє не тільки „діячів української культури, але також діячів державного, господарського і партійного апарату”. Отже, в засаді, не зва-

жаючи на надумані фрази (напр. „сили укр. самооборони”), якими автори декларації намагаються прикрити, навіть на їх думку надто вже безсоромні, потягнення ЗП УГВР — і та декларация стверджує, що ЗП, відкинувши революційно-визвольну концепцію УГВР, — не може, і не має права, дальше її заступати, бо це представництво дійшло, по 20-ох роках перебування на еміграції, до утотожнювання своєї ролі з обороною і заступництвом позицій і прямувань окупантського режиму в Україні.

Всі інші події на полі політичного відступу і капітулянтства, яких ми були свідками в минулому році, отже: запрошення кагебіста Юрія Кочубея, Українським Студентським Клубом при університеті Ратгерс і намагання запросити советських „діячів культури” на відслонення пам'ятника Т. Шевченкові в Вашингтоні, і всі ганебні конференції „круглого стола”, і зустрічі з „бригадою” Колосової, в ЗДА і в Канаді, і навіть націонал-комуністична провокація на літературному вечорі, з нагоди з'їзду членів „Слова”, — це вже тільки похідні явища, що випливають з „духа” тих двох документів.

Д-р Б. Кордюк, співредактор „Українського Самостійника”, органу ОУНз, в статті: „Розділяються душі” („Укр. Самостійник”, ч. 82-83, червень-липень, 1964) радіє, що вже врешті починають розділятися душі, що цей поділ вже „не рахується з партійними рамами, і проходить подекуди через партії”. Але це покищо його „wishful thinking”. Насправді то подавляюча більшість української політичної еміграції, яка хоче бути людьми віри, ідеї, чести і характеру, стоїть на позиціях боротьби за українську, християнську і національну самостійну державу. І та більшість відмежовується від тих, що вступили на похилу площу, що веде до національного запроданства.

Бо треба виразно відповісти на питання: Чи маємо йти разом із тими, які пхають нас на шлях націонал-комунізму? Які вмовляють, що „не кожний комуніст є для нас конче ворогом”? З тими, які підтримують на Заході цинічний обман Кремлю, що Москва ніби не окупувала України, а подарувала нам „нашу держа-

ву — УССР”, тільки трохи не з таким режимом, як би нам хотілося?

Чи маємо йти з тими, що справжніми борцями за Україну визнають тих, які заключили „пакт з дияволом”? Йти з тими, які вмовляють в нас, що наші земляки в УССР „всі не вміють думати поза комунізмом”, які радять з комуністичними комсомольцями „визволяти” Україну від Москви, а щойно „потім вести з ними теологічні розмови”? — тобто, в поході проти московського диявола схвати під кожух хрест, щоб не образити їх комуністичного „сумління”? Йти з тими, які твердять, що уважати „москала за спричинника всіх лих є згубне і самовбивче гасло”. Чи можна йти з тими, які захиляють безплідну, ошуканчу і небезпечну коляборацію — політику московських наймитів „із малоросів”, які намагаються „переконати” своїми меморіялами, а по упадку большевизму радять не дуже валити партійну сітку, щоб „не настав хаос”?

Культиватори рідного багна роблять нам закид, що ми „в рідну хату вносимо роздор”. Роздор вносить та, потопаюча в багні зміновіховства, частина еміграції, що офіційно молиться до Христа, а водночас переморгується з Пилатом, яка теревенить про „досягнення” советського режиму в „нашій” УССР, про „еволюцію” того режиму та про неактуальність національної революції і „патріотизм” наших яничарів. Вона захлистується від радості, що вже „роздвоюються душі” і готує корогви з написом: „самостійна”, „соборна”, „сучасна”, щоб за ними повести обдурену масу на шлях „реальної політики”, на шлях коляборації з „нашою державою УССР”.

Але — на щастя — так звані широкі маси мають далеко більше самоповаги і здорового глузду, ніж це деяким „реальним” політикам видається і мріється. І все ж, в наслідок фатального збігу обставин, в нашій еміграції закріпився навик утотожнювати патріотичні цілі з тими чи іншими прізвищами і з тими чи іншими установами треба ж ясно усвідомляти, що з часом деякі прізвища стерлися та скомпромітувалися, і оце декому видається, що рівночасно захиталась й ціла справа.

І ось важливе і пекуче завдання публіцистики — переконувати людей, що українська справа є річчю самою в собі, що українська

справа незалежна, вища за особи й інституції, незалежна навіть від знаних символів, бо й вони мають тільки служебний характер. Якщо особи й інституції скомпромітувалися, то, по мимо цього справа залишається незаторкнutoю; вона мусить знайти тільки нових слуг, нових жреців, нових діячів і нові імена, і коли треба, то й нові символи.

Та це явище не є одиноким недоліком нашого емігрантського суспільства, при всіх його позитивних прикметах. Є й другий недолік — боязливість у кристалізації публічної opinii. Погано діють на еміграції оцінки явищ, погано діє суспільна opinia, слабо реагуємо на зло. Публічна opinia надто вже поблажлива, надто повільна і надто розлізла, млява, бліда. Це впливає з тієї причини, що люди замало докладають зусиль, щоб докладно і глибоко розуміти поодинокі справи і на основі цього зрозуміння сміливо висловлювати осуд, керуючись здоровим глуздом. Особливо в умовинах постійної боротьби за найвищі вартості публічна opinia повинна бути, як бритва і тяти як бритва. Бо серпом чиряка не витинають.

Ми приглядаємося, наприклад, як група емігрантських політичних мінімалістів та ідейних капітулянтів, що прикриває себе ширмою націоналізму і прихильників визвольної боротьби, покликаючись на цілий ряд політичних „реалітетів”, — хоче бачити в московській окупації України дальшу розвою форму української державности, хоче бачити в тактичних маневрах окупанта структуральну еволюцію, а в скаліченій окупантом духовості вияви здорового духового життя. Ми приглядаємося, як ця група, побороюючи концепцію національно-визвольної революції, протиставить їй свою підказану деякими західними „побожними” бажаннями тезу про еволюцію комунізму, що в ній вона бачить повне заспокоєння визвольних змагань українського народу. Ми приглядаємося, — ніби це нас не торкається — як ця група не тільки сама визнає УССР українською державою, але теж закликає Захід встановити дипломатичні взаємини з УССР, отже, визнати цей окупаційний режим законним урядом і тим самим закріпити назавжди існуючий стан. Ми приглядаємося, як ця група, що вбиває ніж у спину змагань українського народу до визволення, — синхронізує свої дії з намаганнями окупанта і розбиває капітал, яким є для Краю

еміграція. А як реагує українська політична еміграція на ті підривні, шкідливі, розкладові намагання тієї радянської групи?

Чи представники тієї групи не сидять в керівних органах УККА? Чи еуніціяції тієї групи (такі як: нота ЗП УГВР до держав вільного світу, як декларація ЗП УГВР), а чи статті членів тієї групи не друкуються в загально-національній пресі? Чи навіть емігранти, які стоять на платформі християнської і національної України, які прагнуть боронити християнський стрижень розв'язаної лінії нашого народу, — не піддержують пресових органів тієї групи („Сучасність”, „Укр. Самостійник”) і груп, близьких до неї і до націонал-комунізму? Чи вони своєю участю не підтримують імпрез тих груп, а врешті, чи своєю пасивністю і нерішучістю не створюють умовин, що дозволяють не тільки тривати, але й розгортатись тій розкладовій і шкідливій дії?

Ми знаємо, що комуністична інфільтрація просочується шляхом т. зв. культурної виміни. Ми знаємо, що нова большевицька розкладова „культурна експансія” виявляється в трьох синхронізованих діях: 1) в пересуванні якнайбільшої кількості буржуазних сил на позиції нейтральності; 2) в активізуванні „симпатиків соціалізму”, щоб вони з нейтрального вичікування перейшли до чинної постави; 3) у використуванні для цілей комунізму професійних, фахових і віроісповідних кол: мистців, письменників, учених, „прогресистів”, організацій молоді, організацій жінок. Намаганням комунізму є витворити такий стан, щоб політичні осередки в західних країнах „знеутралізувались”, симпатии комунізму підбадьорились, а мистецькі, наукові чи віроісповідні середовища переконались цілим рядом практичних демонстрацій, що „новий, соціалістичний, сучасний гуманізм” дбає про задоволення їхніх потреб більше, ніж дотеперішня суспільно-політична система. Тоді твердиня вільного світу, яку годі здобути фронтовою атакою і плянованою економічною кризою, повинна зотліти зсередини і впасти. Ми знаємо, що з тим намаганням большевиків в'яжеться справа ліквідації еміграції, що червона Москва в наказі ліквідувати еміграції має далекосяглу політичну мету: вона намагається винести на світові ринки „соціалістичний гуманізм”, як мишоловку, а тим

часом саме існування великих політичних еміграцій унеможлиблює рекламу цього ошуканського товару. І тому еміграція повинна бути зліквідована шляхом приневолення її до психічної капітуляції (навіть коли вона залишається далі на еміграції). І тому еміграція мусять бути послаблена і розложена і, коли вже не вдалося її репатривувати, то принаймні мусять бути прискіпаний процес перетворення тієї політичної еміграції на побутову, з очевидними симпатіями для УССР. Це стверджує промовисто стаття народного артиста СРСР Павла Вірського: „100 днів за океаном” („Радянська Культура”, ч. 72 з 9-го вересня 1962 р.), у якій він між іншими пише: . . . „Приїзд артистів з України, в даному випадку приїзд ансамблю танцю б'є по брехливій пропаганді цих націоналістичних істот, викриває їх гадючі наклепи, показує не тільки українцям, але й людям інших національностей, яких великих успіхів добилася сучасна Україна, а це стверджує, в свою чергу, що тільки вільний нарід може створити такі культурні чудеса. Це також викриває Діфенбейкера та Пірсона, які дали себе надати націоналістичним істотам, та, керуючись цинічними політичними мотивами, базикають про „поневолення” українського народу, якого вони, ставши в дон-кіхотську позу, збираються визволити”. . . . „Гастролі Державного заслуженого ансамблю танцю УССР збуджують громадську думку, привертають ще більше уваги до Радянської України і до всього Радянського Союзу, сприяють пошвавленню діяльності української прогресивної еміграції”.

В світлі того ствердження ми ясно бачимо яка ціна декларації ЗП УГВР, яка каже: „Ми особливо доцільним вважаємо обмін культурними і науковими делегаціями між УССР і вільними народами та встановлення дипломатичних взаємин з УССР”. . . . „усі ці засоби у великій мірі можуть стати успішним стимулом для посилення самооборони українського народу”.

Ми бачимо яка це облуда, бо ми знаємо, що в Україні панує погляд, що чим більша пільга в системі, тим гостріше повинно бути становище еміграції, бо це найліпша форма допомоги народові в боротьбі за повне визволення України.

Ми ясно бачимо, яка це велика шкода для української визвольної справи, коли на емігра-

ції постають групи, які прагнуть допомагати окупантському режимові в Україні. Бо з ким ті групи хочуть говорити: з народом чи з його поневолювачем? На жаль, не з народом, а з окупантом. Режим, люди, що його піддержують, що допомагають йому втриматись і преса — це є те саме явище, яке майже нічого спільного не має з народом. По одному боці режим, його люди і преса, по другому — Україна, що не кориться.

Народ бажає тільки, щоб комунізм, чи пак москаль забрався з України. З сорокп'ятирічної мовчанки виникає тепер, при першій нагоді, подивугідне явище: зціленого, однорідного народу, який не є переможений накинutoю ідеологією і прямує до своїх цілей. Ні для кого не є таємницею, що режим у великому клопоті, що він не може дати собі ради з ситуацією і тому перекуплює суспільство поступками. А комуністична верхівка переживає кризу віри в успішність устрою. Це — психологічна криза.

Ніколи не було в УССР таких гарних деклярацій і зацитькувань, як саме тепер. Ніколи описи успішності комуністичної системи не мали в собі стільки „тепла”, як саме тепер. Пишуть, декларують і дивляться на обличчя: Краю — холодна, неприхована погорда; еміграції? — обличчя деяких емігрантів втрачають натугу суворости, на обличчях деяких емігрантів появляється схвалююча усмішка. А нічого так у цій хвилині людям режиму не потрібно, як успіху, як передишки.

Як бачимо, ця справа має велике значення для української визвольної дії. Але публічна опінія в тій справі є надто поблажлива, млява і бліда. А цей стан тільки підбадьорює і заохочує до дії ті елементи еміграції, які поставили ставку на УССР. Несміливі ще вихватки цих людей, з нагоди приїзду балету Вірського, набрали сили і розміру. І тому на наших очах відбулася в Нью Йорку офіційна зустріч „бригади” Колосової з радянофільським відламом еміграції і з тими емігрантськими діячами культури, які з ними солідаризуються, або яким покищо вигідно з ними солідаризуватися, або які настільки хитливі, що побоялись, щоб їх не залідозрено в нападництві, а чи в браку об'єктивности, чи, не дай Боже, в фашизмі; її приймали приклонники тієї групи в приватних домах і в готелевих залах у Вашингтоні, в Ши-

каго, в Торонті, а навіть представники КУК у Вінніпегу не відмовилися приймати „гостей” з України.

Тому, що публічна опінія не працює як слід, — виникає замішання і хаос. Як завжди в таких випадках зараз же вириває проблема свободи й її меж, проблема тисячі разів обговорювана і вияснювана і завжди наново видвигана, коли тільки хтонебудь шукає великих узasadень для своїх егоїстичних чи киринницьких цілей. Очевидно, егоїсти і киринники будуть завжди, але нехай принаймні вони презентуються у своїх власних пропорціях, а не в пам'ятниковому граніті. Отже, коли хтось, маючи намір ломити спільні цілі, відкликається до прав свободи, то каже не про свободу, але про анархію. Кожному вільно зважитися на поворот і працю в Україні, яку накинє конечність його співпраці, (в такій чи іншій формі), з політичною дійсністю, що там панує. Але як довго він не вилучив себе з еміграційного суспільства, він є зв'язаний цілями свого середовища. А моральна відповідальність є більш незрушима і зобов'язуюча за ту, виконання якої стереже міліціант із крісом.

Брак чіткої, живої публічної опінії створює атмосферу, в якій можлива і така вилазка приклонників „відлиги” на еміграції, яка трапилася на літературному вечорі, уладженому з нагоди всееміграційного з'їзду членів об'єднання українських письменників в екзилі „Слово”. На тому вечорі управа об'єднання дозволила артистові О. Гірнякові читати провокаційну сатиричну поему Петра Голубенка: „Шевченків рік”. Около 500 запрошених гостей спокійно слухали палпюження сконфуженим автором Українського Конгресового Комітету і по-українськи думаючої еміграційної, патріотичної національної спільноти. І ніхто не обурився, ніхто не запротестував проти тієї провокації, ніхто не покинув залі. А українські письменники, натхненники української визвольної боротьби, еліта християнської і національної України, оборонці християнського стрижня розв'язаної лінії нашого народу, яких повинні були схвилювати і виступ проф. Григорія Костюка, — що в своїй промові підкреслив, що з'їзд відбувається не тільки в 150-річчя народження Т. Шевченка, але (і то найважливіше) і в 45-річчя початку української літератури на еміграції, ко-

Д. Донцов

ЖОВТЕНЬ 1905 — ЖОВТЕНЬ 1964

17 жовтня 1905 — царський маніфест, конституція, Державна Дума (парлямент), ніби відхід від споконвічного самодержавства, нова „ера свободи”, а на ділі — цей жовтець був початком кінця царату... Жовтець 1964 — усунення Хрущова, ніби дальший крок по шляху „десталінізації”, поворот від „культу особи” до „колективного проводу” партії, а на ділі є це початок упадку большевизму і розвалу СРСР. Упадок білого, упадок червоного самодержавства.

Майже сто літ тому деякі московські сатирики візюнували перетворення царського самодержавства в самодержавство большевицьке. Наприклад, Салтиков-Щедрін передбачав, як один з верховодів імперії, Толстолобов, з допомогою Рудіних і Волохових (типи нігілістів у тодішній російській літературі), запровадить в Росії т. зв. „фалянстери”, соціалістичні колек-

ли за кордон потрапив Володимир Винниченко — і, очевидно, сатира Голубенка в програмі літературного вечора, — як вони на це зареагували? Вони поновно вибрали проф. Г. Костюка головою! І як досі, вони ще не опублікували збірного протесту, ані не вийшли з такого об'єднання, яке прямує до протихристиянських і протикраїнських позицій, і яке їх компромітує.

Політика є річчю, яка вимагає ясної і вільної думки. Всякі резервації і недоторкальні табу ведуть до панування бездушності й паралізують політику. Тому треба загострити обсервацію і не боятися розважати проблеми, навіть найбільш дразливі. При тому треба пам'ятати, що сіра людина еміграції не повинна мати почуття, що йде якась розгра вгорі, а її саму залишають в дурнях. Бо саме це почуття спричиняє масову втечу емігрантів до дімка з телевізією і автом, змушує їх відхрещуватися від публічних справ. Щоб найти вихід із тієї дилеми й успішний засіб на всякого роду політичні небезпеки, — еміграція мусить прикликати здоровий глузд в оцінці публічних явищ і відбувати сильну публічну опінію, що твердо, якщо треба, реагуватиме на всякі вилазки.

Коли Толстолобова перестерігали, що це не вдасться, що його „реформи” стрінуть різні „препятствія”, то діставали відповідь: „А раз-ве вам велено внікати в препятствія?” Вони не повинні бути! Коли ж йому казали, що заводити соціалістичне господарство все одно, що на камені жито сіяти, — „так що ж? — була відповідь, — і посіємо!” — Та ж жито не виросте!” — „Виросте! Ане виросте, так камінь батогами відчухраємо!”... Чим це не режим, створений Леніним в Росії?

Лише цей режим міг існувати завдяки трьом передумовам. Перша — мусіла діяти і запалювати інших містика кріпацького устрою, отих царсько-російських „кібуців” („общин”), якими захоплювався, як ембріонами соціалізму, Маркс. Мусіла діяти і містика володаря і пана тої кошарової імперії — „царя-батюшки”. Друга — мусів бути терор („батогами відчухраємо”), коли кожний раб „навіть не знав, чи надовго йому лишили життя”, але добре знав, що „життя можливе для нього лиш під одною умовою: „сжемгновенно і неукоснительно трепетать”. Нарешті, третя — мусів той „обожаємий монарх” оточити себе шайкою „опрічників”, що кожному з них „всяка фантазія могла в голову прийти, вкрити світ фалянстерами, розтяти шага на мільйони рівних часток, засіяти поля перським роменом, а при тім як вихор літати, наче буря, тьми від чола, з по-свисту дим, з одною думкою: зруйную, розіб'ю, на закон ногою наступлю!”... Скільки він речей виверне догори корінням, скільки люду скалічить, скільки добра понищить! А заберуть його геть, „то замість нього другий прийде”, такий самий...

Так малював Щедрін свогочасних Сталіних і Леніних, прототипів майбутньої Росії. Та в добу останнього царя, і навіть його батька й діда — всі передумови режиму почали хитатися. Поперше — меркла містика царя „Божією милостію”. Подруге — і нагорі і внизу, серед „панів” і серед „рабів” вже та містика не змушувала „сжемгновенно трепетать” одних, ані не надихала патріотизмом в обороні „царя і атечества” других. Охлявала рука, яка „чухрала батогом”, і зникав страх батожених. Міц-

на і впорядкована, здавалося б, будівля царату почала тріскати й розвалюватися. Замість сталого уряду почалася т. зв. „міністерська чехарда”, коли в фантастичнім калейдоскопі один за другим падали міністри то з неласки царської, то від кулі замаховців. Щоб утриматися в сідлі, режим почав робити поступки, наступила „відлига”, самодержавство замінили на парламентаризм, потім знову на залізну руку Столипіна і т. п. Але ні одне, ні друге не врятувало монархії. З її упадком почала розвалюватися й імперія, а ще по 1905 р. грізною небезпекою для імперії вставала нова, політична сила — націоналізм уярмлених націй.

Як жовтень 1905 р. для царату, так жовтень 1964 р. для большевизму став трагічним історичним закутком, за яким червоних толстолобових з їх „возлюбленими” вождями чигає провалля. Насамперед почала меркнути містика основної ідеї, на якій тримається влада червоного Кремля: містика „соціалістичного раю”. Не хотіли за нього битися і вмирати на фронті ні українці, ні інші „інородці”. Це змусило партію шукати ратунку в ідеях і силах, які комунізм нищив. І так, з наказу Сталіна, на воєнних прапорах замість гасла „за родіну, за Сталіна!” (варіант „за царя і отчєство”) — лишили лише „за родіну”. Заапелювали і до знищеної майже Церкви, щоб молилася за „пабеду”, і до шовіністичного патріотизму „великаво русскаво народа”...

Так, в час смертельної для імперії небезпеки, офіційно визнано банкрутство большевицької містики царської Росії. Але й вона не допомогла б, коли б їй не прийшли на допомогу Гітлер і Рузвелт, кожний на свій спосіб.

Після смерті (чи замордування) Сталіна почалася ота, подібна до колишньої царської, „чехарда” — Берія, Малєнков, Кагановіч, Хрущов. Останній хотів продовжувати курс свого вчителя Сталіна, але не вдалося. „Сіяти жито на камені” не вдавалося, охлявала й тверда рука „пролетарських” толстолобових, щезав страх перед їх рукою. І — що найважливіше — вставала примара націоналізму на Україні. Одна французька журналістка, явна прихильниця Хрущова і СССР, пише в одному канадійськїм часописі, як по війні, з доручення Сталіна, Хрущов зарядив на Україні масову екзекуцію „зрадників і коляборантів гітлерівських”,

але „він був остільки мудрий, що ніколи не забув науки, одержаної на Україні”, зрозумів силу націоналізму, яку „на свій спосіб респектував”. Він заявив своїм співробітникам: „щоб основно викоренити націоналізм в деяких країнах Сходу, треба повбивати націоналістів, але що повбивати всіх неможливо, то треба їх приєднати до спільної справи, хоч би вони й були небезпечні „уклоністи” від доктрини Маркса-Лєніна („Le Devoir” з 9 листопада м. р.). Певно, що Хрущов — по досвідах війни — набрав „респекту” до націоналізму на Україні, та цей „респект” це був просто страх перед, здавалося, задушеним назавжди ворогом, примара якого знову вставала перед ним. Цей самий страх, що помутив йому розум в Стокгольмі, де його перелякав привид Мазєпи. Але його метода „приєднати” Україну до „спільної справи” лишилася та сама: терор, винародовлення, спроби дезорганізації і деморалізації еміграції — убивством неприєднаних і „культуробманом” дурнів. Це була модифікація другого пляну Сталіна, який, за свідченням самого Хрущова, хотів масовим виселенням українців з їх землі і вселенням туди москалів змосковчити нашу країну, як це москалі робили в Балтиці, тепер роблять в Пруссії, а перед тим Іван Лютий робив у Новгороді і Пскові. Але — знов за свідченням Хрущова — показався той плян невикональним, бо „українців було забагато”. Тоді цей плян „приєднати Україну до спільної справи” рішив він здійснювати „на рати”... Коли ж ні терор, ні обман не дали бажаних наслідків, коли успіхи були неvistарчальні, коли людність відучилася „сжемгновєнно трепетать”, а „марксизм-лєнінізм” став нудним підручником нікому вже не цікавої науки — вдумано „дєсталінізацію”. Тобто — вступилося на шлях політики „лови злодія”. Тим мертвим уже злодієм, що відповідав за всі злодійства і блямажі режиму живих, тим „козлом жертвенним” зроблено Сталіна. Але й цей тяг показався бумерангом, що вдарив самих „дєсталінізаторів”. Затуркані „гравданє” перш зраділи, розв'язали язика, та потім зачали питатися: як же ж, значить і Сталін і кожний з його попередників зраджував доктрину Маркса-Лєніна? Кожний був „уклоністом”? Що ж тоді вони „будували” в СССР і в ім'я чого „гравданє” відмовляли собі всього?

І справді, що могли думати ті „гравданє”,

коли нагло на геніяльного „обожаемого вождя” кинули анатему і запхали під землю, а ним закатруплених „зрадників”, „контрреволюціонерів” і „ворогів народу” проголосила партія „невинними жертвами” і мучениками тирана?! Це був такий шок, від котрого у многих „правовірних” перевернулося в мозках. Вони зовсім втратили напрямку, не тямлячи „левая, правая где старана”... Питалися: де непомилна догма? Де її, здавалося, непомилні партійні жерці?!

Десталінізація згубила Хрущова. Коли б замість нього прийшла якась опозиція, яка й перед тим виступала з іншою лінією, могли б навіні сподіватися якоїсь зміни. Але на місце здетронізованого „боса” залишилася ним же протегована екіпа, яка разом з ним зайшла в сліпу вулицю, яка — як і він перед тим — потребувала свого жертвенного козла, і починає, як і він, метушитися між грозями і просьбами (Тіто, Китай) назовні, між терором і обіцянками нового „непу” для села в СРСР, між замахами на видних членів еміграції і „культуробманом”. Шамотання безпорадної переляканої отари...

Що ця чергова чистка на вершинах є лише акт розпачу, що вся советська „еліта” обертається поволі в гурт людей дрібного формату, в екіпу людей, що втратили голову (як царська від 1905 року) — видно з тих епітетів, якими обсмаровували Брежнєви зліквідованого Хрущова. Тими епітетами — хвалько, балакун, недотепа і т. п. — характеризують тільки людей дрібного формату. Сталіна могли називати звіром, тираном, убивцею, але не тими епітетами, що ними нові партійні верховоди обсипали Хрущова, а тим самим його шайку, тобто себе самих. Про ту еліту можна повторити — вже не раз мною цитовані слова Шевченка: „жили ви лютими звірами, а в свині перейшли”... В тих, з яких символа, двоногого Хрущова і його чотириноного прототипа реготалися недавно на вулицях Стокгольма. Така еліта не ворожить нічого доброго для червоної імперії.

Так, як містика царату, гине й містика большевизму. І жадні московські богомази не підмалюють і не прикрасять померклі й вилинялі образи бородатого юдея Маркса і монголоїдного москаля Леніна, не змусить приносити їм криваві жертви, залалювати перед ними во-

гонь. Вже хоч би фахи нових кремлівських Толстолобових — Брежнєва, Шелєпіна, Маліновського (МГБісти, маршал), вказують, що не всілі вони дати застрику нової віри своїм підданам, ані оживити вмерлу комуністичну, всю свою надію покладаючи лише на терор, на фізичну силу. Але факти з останніх літ з життя СРСР, страйки, бунти, зворохоблення молоді, показують, що в масах вмирає страх. А паралельно з тим хитається і самопевність нових кремлівських володарів. Що тут іде вже не лише про режим і „марксизм-ленінізм”, а про ратунок „єдиної неділимої” імперії, свідчить теж факт, що на чолі нової екіпи стали спеці від організації таємних убивств, шпіонажу і генерали. Щоб були добрими організаторами імперії люди такого фаху, трудно припускати. Маліновський не виглядає на Бонапарта, ні Шелєпін на Сталіна, щоб здобутися на його політику всесоюзних масакр. Страх щез у масакрованих, без нього і без містики режиму все буде розлітатися і вже розлітається! **Тріскає совєтський „Союз”, ворохобляться сателіти і розкладається 3-ий інтернаціонал компартії, що мали „єднати пролетарів всього світу”, роз’єднуються, виповідаючи послух Москві, а комуністичний Китай створює для неї — в разі небезпеки — досі незнану їй ситуацію: війни на два фронти, спереду і ззаду, при чім також уперше з’являється для Москви небезпека мати діло з противником, який числом людності утроє перевищує людність московської імперії.**

По угробленні Хрущова zostалися лише: десталінізаторська дезорієнтація, страх перед Китаєм, „респект” і переляк перед націоналізмом в Україні і в сателітах, страх перед зником страху у „вернопоподаних” і зріст „атеїзму” серед партійної і непартійної маси чортопоклонників Маркса і Леніна. Заник віри в свою ідею, розгубленість політична, переполох і деморалізація самої партійної шайки. Замість комуністичного корана, замість „діалектичного матеріалізму”, в скороченні — замість грізного, надиханого певністю себе і вірою „діямату”, залишився ординарний московський „мат” розлючених розбійників, стривожених близькістю своєї ганебної згуби.

Те, що наступило по жовтні 1964 року, те саме наступило в жовтні 1905 року, коли падав царат. Так само мертвим звуком ставала тоді

ідея царату „Божією Милостію”, так само ледачіла енергія і мораль провідної верстви і адміністрації, так само чомусь зникав страх у махах. Ще перед жовтнем 1905 р. пригадую несподівану і безкарну агресивність протирежимної преси, безрадність влади, нелегальне велике віче петербурзьких українців в актовій залі університету, там же політичні „сходки”, демонстрації на Невськім, ту саму безпорадність влади, коли, чекаючи обшуку на другий день, з студентського інтернату на Галерній Гавані виносили студенти захovanу там амуніцію, причепивши під пахви плаща шаблю або впакувавши в кожну кишеню по бомбі, мандруючи через проспект всього Василівського Острова, тоді, коли вулицями роз'їздили військові патрулі і коли поліція мусіла б стежити (перед завтрішнім обшуком) за тим, хто і як виходив з Інтернату. Що була за причина всього цього многим незрозуміла? Просто зникала пильність оборонців режиму і зникав страх у його противників. А основна причина була в заникку віри в свою ідею в одних і фанатична віра у других... І — певність своєї перемоги. В колах, ворожих монархії, ніхто не сумнівався тоді, що Микола II буде останнім царем.

Хто пережив і на власні очі обсервував 1904 і 1905 роки, особливо жовтень останнього року, того вдаряє разюча подібність з жовтнем 1964 року в ССРСР.

Містика московська, дявольська містика Державиних, Пушкіних, Блоків, Достоевських, Леніних (з Троцькими) чи Сталіних (з Кагановічами), або містика теперішніх московських „богоіскателів”, що еднають большевизм з московським „православ'ям”, — містика 3-го Риму, слов'янофільства, большевизму, містика „вибраного народу”, містика ординської агресії, — явно тратить свою віру, свій імпет. І не годні московські маги підшукати нової звабливої маски для свого імпету. Але в останніх подригах (особливо з допомогою „демократичного” Заходу) вони ще може намагатимуться вдряпатися до „найвищого шпилью” своєї скаженини, за якою вже видніс „початок до спаду”.

Місія нашої країни — бути приготованими на те, щоб завдати останній удар цій потворі, яка в першій лінії звернена проти України: недурно Сталін хотів вилюднити її. Кат України

Алла Коссовська

КРУТЯНЦЯМ

Принесіть полум'яні троянди
В пам'ять юних, гарячих серць,
І розсіпте сліз діаманти,
Бо серця ті згасила смерть;

Бо вони не жаділи юности
І свого не щадили життя,
Щоби правду свою, як зорю, нести
На прапорах, багнетах, в серцях.

І коли ми, в добробут залюблені,
Раз на рік дружно сходимось тут,
Значить це, що не зовсім загублене
Почуття до героїв Крут;

Значить це, що в серцях заспокоєних
Все ще вогник пригаслий горить,
Що колись може стати геросм
Той, що в залі тепер сидить.

Може цей, може той, може третій
В час слушний піднесе знамено
І, наколоте на багнеті,
Затріпоче на вітрі воно.

Може будуть це знову завзяті,
Молоді, повні сил, юнаки,
Що роздмухають слави багаття,
Щоб воно не згасало віки.

вимордував мільйони націоналістів, а в новій президії цієї банди сидить організатор убивства Бандери...

В огні терпінь, хресних мук і невтомної боротьби Україна вже видає з себе нові кадри майбутнього лицарства нашого, надихані предківським духом комбативности і непримиримости в боротьбі з силами зла, надихані не дрібними ідейками привати і „теплоти”, а вогнем великого ідеалу. Одне лише бракує тим кадрам: вслухатися в прадавню містику нашої землі, в містику старого Києва, якої страшну для них духову силу відчувають наші вороги, як відчували її Шевченкові „ворони”, але якої сили ще не розуміють многі земляки. Містика ця, лише вона, дає віру, що не знає сумнівів, любов до того, що близько до нас, а що далі над нами, і ту відвагу, яка не лякається жадної фізичної, матеріальної сили. Містика, без якої ніколи не будемо „тверді в путях своїх”.

НА ПРОТИКОМУНІСТИЧНОМУ ФРОНТІ БОРОТЬБИ

ВІД РЕДАКЦІЇ

Саме тепер, коли уряд у Вашингтоні застановляється над пекучим питанням: Що робити з війною в Азії, антикомуністичні сили об'єднані в АПАКЛ-і на своєму десятому з'їзді прийняли гостро антикомуністичні і проти-російські резолюції. Цей політичний успіх української політики в Азії був можливий завдяки наполегливій праці АБН, а зокрема його Голови і членів Делегації. Від АПАКЛ-ю і від Делегатури АБН у Вел. Британії ми одержали англомовні і українські матеріали.

Від 23 до 27 листопада 1964 р. відбулася в Тайпею, Формоза, 10 Конференція Протикомуністичної Ліги Азійських Народів (АПАКЛ), в якій взяли участь 21 делегацій — членів АПАКЛ і 26 делегацій і представників різних національних і міжнародних організацій з цілого світу в ролі гостей-обсерваторів. Конференція проходила під кутом активізації, посилення і поширення цієї боротьби та координації дії усіх протикомуністичних сил світу. Про серйозність підходу до цих питань свідчив також склад делегацій, до яких увійшли найвидатніші державні мужі і політики поодиноких народів. Своїм змістом і рішеннями 10 Конференція АПАКЛ належить до найважливіших і найбільш успішних конференцій, які досі відбулися.

У ролі обсерваторів була запрошена і взяла участь делегація АБН у складі: Голова Делегації — Я. Стецько, секретар — Слава Стецько, радник Делегації — проф. д-р Л. Катона (мадьяр). Гостями-обсерваторами були: Р. Ніксон — б. віцепрезидент ЗДА, проф. Лев Добрянський — президент УКК (ЗДА), б. міністр закордонних справ Еспанії Артахо, посол британського парламенту В. Тілінг, та багато інших. Обсерваторами були також представники НТС (біломосковські шовіністи) та АЦЕН (Асамблея поневолеваних європейських народів), що своєю політичною концепцією не переходить кордонів з 1939 р., а через це спілкують з НТС.

На першій пленарній сесії Конференції з головними доповідями виступили: Президент Вільного Китаю Чянґ Кай-шек, б. Віцепрезидент ЗДА Р. Ніксон, Голова АБН Я. Стецько (від АБН і України), б. Президент Ливану, Голова парламенту Філіпін, член британського

парламенту В. Тілінг, б. міністр закордонних справ Еспанії Артахо, б. Прем'єр Кореї, турецький сенатор Теватоґля, б. міністр освіти Ляосу, сенатор з Ірану й багато інших видатних державних мужів Азії.

Праця Конференції відбувалася на окремих комісіях, де обговорювалося і редаговано проекти постанов і резолюцій, та на пленарних сесіях, де формально їх затверджувано. В питаннях російського імперіялізму і поневолеваних народів Східної Європи і підсовєтської Азії прийшло до зудару між концепцією АБН і поглядами НТС, що його підтримував також АЦЕН. Характерним є факт, що жадна делегація азійських народів не підтримала поглядів НТС і через це предложені Делегацією АБН проекти резолюцій в питаннях російського імперіялізму і визволення поневолеваних народів, засудження вбивства Степана Бандери, скликання світового протикомуністичного конгресу були прийняті на комісіях переважачою більшістю голосів (проти були НТС, АЦЕН і Ліга за Самовизначення з Франції), а на пленарних сесіях були затверджені одногосно. Це черговий великий успіх АБН і України на міжнародньому політичному форумі.

На закінчення Конференції господарі-китайці влаштували в парламенті пращальний бенкет для всіх учасників Конференції, на якому головним промовцем від імені всіх учасників — членів АПАКЛ і гостей-обсерваторів — був Ярослав Стецько. Після нього промовляв ректор університету з Риму, а від господарів генеральний секретар Національної Асамблеї Китаю — Ку.

Нижче подаємо дещо скорочений текст промови Я. Стецька на першій пленарній сесії Конференції, та тексти резолюцій в питаннях російського імперіялізму, засудження вбивства С. Бандери, скликання світової конференції для підтримки поневолеваних націй у їхній боротьбі за волю і незалежність та скликання світового протикомуністичного конгресу.

А. Промова Ярослава Стецька

Від імені Центрального Комітету АБН, якою членами є 18 народів я маю честь висловити щирі привітання 10-ій Конференції АПАКЛ і скласти щире подяку китайському

відділові АПАКЛ за допомогу й гостинність, які уможливили нам прибути на цю Конференцію, якій бажаємо якнайкращих успіхів у її праці.

10 Конференція АПАКЛ відбувається в часі дуже складної політичної ситуації в світі.

Я хотів би звернути Вашу увагу на такі три факти: посилення національної і соціальної боротьби поневолених народів в сфері впливів СРСР, яка децидуючо вплинула на упадок Хрущова; зріст позиції червоного Китаю, спричинений випродукуванням власної атомової зброї; і на кінці — II-ий Ватиканський Собор у Римі, який являється найважливішою подією духової конфронтації з комунізмом і безбожництвом.

На історичних перехрестях сьогоденного світу ми знаходимо дві протиставні собі концепції боротьби за буття або загибелі: імперіально-російську і національно-АБНівську, яка стала децидуючим фактором не лише в самій ідеологічній конфронтації з комунізмом. Цей факт був підчеркнений самим Хрущовом перед його упадком. Акції АБН за залізною заслоною, у вільному світі, а головню у Скандинавії, і викликаний цими акціями відгомін у цілому світі, заставили Хрущова до шаленої реакції під час його промови в Готеборгу у липні 1964,

якою він потвердив перед цілим світом силу й незнищимість ідей АБН.

Політика московського уряду, з Хрущовим чи без нього, є і залишиться, з національної точки бачення, систематичним і послідовним продовжуванням політики Леніна і Сталіна, яка змагає до ліквідації національних індивідуальностей всіх народів шляхом злиття їх в одну советську російську націю. Як реакція на цей т. зв. процес зближення, боротьба проти московських методів поневолення стала в останніх роках більш інтенсивною. Страйки, масові демонстрації, масові збройні виступи від 1959 до 1964, а не лише пасивний спротив, становлять нові форми в дальшому розвитку революційної боротьби за волю. Ця боротьба провадиться на етнографічних землях поневолених народів, але не на етнографічних землях Росії! Що більше — ця боротьба провадиться не зважаючи на нелюдські жорстокі репресії московських комуністів.

Ідеологічна і політична боротьба молоді генерації поневолених народів на полі літератури, мистецтва і науки доказує, що ідеї нації, релігії, людської гідності і свободи залишилися живучими. Намагання русифікації і советизації провалилися.

Інтенсивна національна боротьба за волю

Грослав Стецько серед делегацій Малайзії, Ірану, Кенії, Лібії, Китаю в Тайпею, листопад 1964 р.

і незалежність поневолених народів паралізує продовжування плянів прямих імперіялістичних завоювань нових територій Росією, яка чимраз то більше усвідомлює собі можливість внутрішнього розкладу імперії внаслідок національних революцій. Це відчуття внутрішньої слабости допровадило також до позірного відтягнення Хрущовим советських ракет з Куби.

Хрущов намагався використати ситуацію, яка постала в поневолених країнах з хвилиною проголошення ним політики мирного співіснування з заходом, надіючись, що формальне визнання заходом статус кво поневолених народів елімінує внутрішні напняття в імперії. Самозрозуміло, що поглиблення конфлікту з червоним Китаєм, невдача його експериментів з цілиніми землями, його самохвальба і т. п. також спричинилися до упадку Хрущова. Комуністична система остається в основному незмінною, незалежно чи є вона під зарядом Леніна, Сталіна, Хрущова, Брежнєва чи Шелєпіна. Одиною розв'язкою цього питання залишається потреба насильного знищення московської імперії і всієї її системи.

Атомові бомба червоного Китаю не представляла б собою великої небезпеки, якщо б деякі важливі моменти були належно оцінені. Загалом людей, що живуть на території Китаю, не взоруються на Леніна, Сталіна чи Маркса. Вони віддають пошану Конфуцієві і Сун-ят-сеню. Якщо альтернатива національного Китаю ігнорується, а Формозу трактується лише як мілітарну базу, а не як острів свободи, з якого промінюватимуть ідеї волі, подаючи надії сотням мільйонів людей на китайському материках, тоді, самозрозуміло, Мао-тсе-тунг і його атомові бомби становитимуть небезпеку. Так довго, доки Формоза не буде мати вільної руки для започаткування висадки та визвольної боротьби на китайському материках, південний В'єтнам і південна Корея також не будуть спроможні започаткувати мілітарну офензиву в сторону півночі, а намагання усунути червонокитайську небезпеку остануться безуспішні.

Треба сказати, що всякі спекуляції про спільний фронт вільного світу з деспотичною Москвою проти червоного Китаю є засуджені на провал, бо вільний світ і деспотична Москва мають багато менше спільних заінтересувань,

як це є між Москвою і Пекіном. Наставлювання одного тирана проти другого не дає нічого позитивного. Одиною запорукою перемоги над невірництвом є спільний фронт вільного світу з поневоленими народами проти тираній Москви і Пекіну.

В ідеологічній конфронтації зі світовим комунізмом ми звертаємо велику увагу на Екуменічний Собор Католицької Церкви в Римі. В обличчі факту, що один більйон людей, тобто одна третя всієї людської раси, є сковані ланцюгами безбожної комуністичної тиранії, ми вважаємо, що першим обов'язком цього найвищого авторитету Католицької світової церкви є зайнятися, найперше і головне в схемі „Церква в теперішньому світі”, деградацією людської екзистенції людей (сотворених на подобу Божу так само, як всі інші) в комуністичному світі, закликати до крузаци Віри, як духової офензиви, для оборони людей, що страждають від переслідування й утисків. Почуваємо до обов'язку рекомендувати, щоб 10 Конференція АПАКЛ вислала відповідний апель до Ватиканського Собору Католицької Церкви в тій справі.

Беручи до уваги факт, що від якогось часу пекінські можновладці провадять, головне в Україні, інтенсивну пропаганду проти московського колоніялізму, було б доцільним, щоб не лише Конференція АПАКЛ, але й парламенти та уряди тих держав, які є членами АПАКЛ, можливо у пов'язанні з резолюцією американського Конгресу в справі „Тижня поневолених народів” і китайського Дня Волі, висловилися офіційно за розподіл російської імперії на національні, незалежні, демократичні держави. Зокрема ми відчуваємо потребу, щоб президент Чіян Кай-шек, який на протязі десятиліть вразно і рішуче засуджував російський колоніялізм, якраз тепер поставився прихильно до ідеї розчленування російської імперії. Цим він з'єднає ще більше симпатій поневолених народів і здорових національних сил світу.

Вільний світ повинен зрвати всякі зв'язки з Советським Союзом і його сателітними країнами. Він повинен започаткувати економічну бльокаду, переключитися на офензивну політичну війну та в різний спосіб піддержувати визвольні рухи в Советському Союзі, червоному Китаю, тітовській Югославії і в усіх сате-

літних країнах. Він повинен усунути всіх комуністичних членів з ОН, а коли це неможливе, тоді заснувати антикомуністичні ОН. Вільний світ мусить обставити московську комуністичну імперію антикомуністичними радівними станціями і центрами пропагандивної інфільтрації, а визвольним рухам дати мілітарну допомогу. Росія постійно говорить про небезпеку термоядерної війни, але лякається національно-визвольних революцій.

Ми є дуже задоволені, що маємо нагоду ще раз побувати на вільній китайській землі і подивляти на ново великі національні і соціальні досягнення національного китайського уряду, з рівночасною можливістю привернути увагу вільного світу на цей острів свободи. Ми бажаємо китайському народові скорого визволення з комуністичної тиранії і запевняємо його, а рівночасно в'єтнамців, корейців та всі інші народи Азії, загрожені комунізмом, про нашу солідарність і подив за їх героїчну боротьбу, яку вони, подібно до наших народів, ведуть за волю і справедливість проти комуністичної тиранії.

Б. Резолюція в справі совєтсько-російського колоніялізму і визволення уярмлених народів

10 Конференція АПАКЛ:

Бере до уваги, що вчасі коли імперії розпадаються на національні держави, російська імперія, яка складається з т. зв. ССРСР і його сателітів, творить наявний приклад протилежного;

Стверджує, що національно-визвольні рухи в сфері впливів совєтської Росії становлять децидуючий чинник в протиставленні Москві, яка є одним з двох найважливіших центрів світового комунізму;

А через це постановляє:

Присьднатись до змісту резолюції американського Конгресу в справі Тижня поневоленних народів і виявити солідарність з вільними прагненнями естонців, латвійців, литовців, білорусів, українців, грузинів, вірменів, азербайджанців, північно-кавказців, козаків, туркестанців (узбеків, казахів, таджиків, кіргізів, туркменів), ідель-уральців, поляків, словаків, чехів, мадярів, румунів, болгарів, альбанців і інших народів, що борються проти комуністичної тиранії і чужого російського панування, та піддержати їхні намагання відзискати їхню національну незалежність в межах їх етнографічних територій;

Висловитись також за визволення німців, китайців, корейців, в'єтнамців і за з'єднання країн і народів, розділених комуністичним насиллям;

Остерегти західний світ перед підтримкою тітоїзму, який є троянським конем комунізму, та піддержати відновлення волі й національної незалежності сербів,

хорватів, словінців, які під цю пору є приневолені жити під режимом Тіта і комуністичної тиранії;

Вимагати справедливого миру між всіма народами світу, миру, який забезпечує ліквідацію всіх форм національного поневолення і застосування неподільності волі в світі;

Підтримувати протикомуністичні визвольні рухи всюди в світі — в Африці, де нарід Конго (Леопольдвіле) борється проти комуністичної змови, на Кубі, де нарід поборює диктатуру і змагає до відновлення волі і незалежності;

Змагати до встановлення спільного фронту включаючи народи поневолені російськими і китайськими комуністами, та співпрацювати з ідеологічно і політично спорідненими силами світу проти спільного ворога;

Схвалювати мобілізацію протикомуністичних сил вільних країн проти російського імперіялізму і комунізму, та сприяти національно-визвольним революціям побороти комуністичну тиранію без атомової війни;

Підтримати членів американського Конгресу в їхніх намаганнях створити постійний комітет для справ народів поневоленних російським імперіялізмом і комунізмом, та для створення Академії Волі, яка служила б справі національного визволення.

В. Резолюція засуджуюча комуністичні морди

10 Конференція АПАКЛ звертає увагу на 5-ту річницю вбивства С. Бандери, Провідника Українського Визвольного Руху, доконаного в Зах. Німеччині агентом КГБ з рамені російського совєтського уряду, з наказу Шелєпіна, теперішнього члена президії КПСС, та постановляє:

Засудити застосування методів морду й атентату комуністичними агентами в боротьбі проти вільних людей, а особливо проти борців за волю поневоленних народів, що живуть поза межами своїх батьківщин;

Наполягати, щоб вільний світ звернув увагу на ці злочини совєтсько-російського уряду й інших комуністичних режимів, та що злочинці збільшують свої сили та зміцнюють свої позиції.

Г. Резолюція для скликання світового протикомуністичного конгресу

10 Конференція АПАКЛ:

Пригадус, що підготовча конференція для скликання світового протикомуністичного Конгресу відбулася в Мексіко в 1958 р., в намаганні знайти шляхи для здійснення цього задуму;

Віднотовус, що намагання Підготовчого Комітету, обраного конференцією в Мексіко Сіті, ще не створили ситуації відповідної для скликання світового Конгресу;

А тому постановляє:

Відновити попередні схвалення про потребу світового Конгресу протикомуністичних організацій і окремих визначних осіб;

Наполягати, щоб всі члени АПАКЛ і інші протикомуністичні організації і окремі особи зробили все, що в їх силах, для реалізації світового протикомуністичного Конгресу.

С. Галамай

ДЕЩО ПРО ОРГАНІЗАЦІЙНУ І ПОЛІТИЧНУ ПРАЦЮ ООЧСУ В ОСТАННЬОМУ КВАРТАЛІ 1964 РОКУ

Чимало українців на американському терені знають, але таки багато бажають собі, щоб ті, які двигают на своїх плечах тягар суспільно-політичної праці і не дають українській громаді скочуватись вниз і засипляти, більше про свою працю писали. Наш журнал завжди захоплював наших суспільних і політичних діячів, щоб бодай коротко про свою працю інформували.

Як показує досвід, у порівнянні з попередніми роками справа з дописуванням з місць не-

Г. Резолюція для скликання світової конференції для підтримки поневолених націй у їхній боротьбі за волю і незалежність

10 Конференція АПАКЛ:

Уважає, що тепер є найбільш відповідний момент для вільного світу знищити „залізну заслону” і звільнити уярмлені народи;

Відзначає, що народи за залізною заслоною в Азії, Європі і Кубі зорганізували протикомуністичні революційні рухи, а частина продісталась на волю ризикуючи своїм життям, чим вказує на універсальність прагнень до волі і незалежності;

Бере до уваги факт, що в різних частинах світу одна по одній постали організації для підтримки уярмлених націй і народів, та що потрібно світової конференції для об'єднання тих дій і для започаткування позитивної акції;

А тому постановляє:

Спонзорувати скликання світової Конференції для підтримки усіх уярмлених націй і народів під керівництвом АПАКЛ і всіх наявних протикомуністичних організацій;

Наполягати, щоб перед скликанням такої конференції всі вільні азійські парламенти й уряди, у пов'язанні з резолюцією американського конгресу про „Тиждень поневолених народів” і з китайським „Днем Волі”, висловилися офіційно за розподіл російської імперії на національні незалежні демократичні держави, та щоб всі вільні азійські народи вже в 1965 р. відзначили „Тиждень поневолених народів”;

Звернутись до Комітету поневолених народів у ЗДА за допомогою у підготовці Конференції, яка мала б відбутися в ЗДА, або деінде, в другій половині 1965 р., або в 1966 р.

Опрацювати універсальну декларацію Волі і Незалежності та програму спільної дії проти імперіялізму і колоніялізму, а на заплановану Конференцію запросити всі прихильні організації.

значно поправилася, але чомусь і досі важко людям позбутись давньої, вже традиційної звички про пророблену ними працю мовчати...

Так, наприклад, чи взяти до уваги останні дві демонстрації, тобто в Нью Йорку та у Вашингтоні, чи відзначування 5-ої річниці з дня смерти Великого Сина України, Степана Бандери в багатьох осередках української еміграції, чи хоч би факти заснування нових Відділів ООЧСУ, ТУСМ-у і т. д. — кожна ця подія є загально-українським успіхом і вимагає повнішого насвітлення, варта ширшої аналізи з погляду методики праці, скріплення українського потенціалу, що на кожному кроці наражений на латинізацію в Церкві, на асиміляцію в школі і в праці, на коекзистенційну дурійку в політиці.

Отже, писати було б про що, і варто це робити, але ми ще, мабуть, не навчилися доцінювати писане слово.

Тому декілька коротких інформацій про працю у Відділах ООЧСУ подаємо нижче на основі звідомлень організаційного референта Б. Казанівського і суспільно-політичного референта І. Винника.

Ще ніколи за час майже двадцятирічного існування ООЧСУ не нарікали Відділи на часті відвідини представників Головної Управи, але бувало якраз навпаки, тобто Відділи завжди просили, щоб таких представників частіше їм посилати, і справді вітали їх з відкритим серцем і душею.

Це, зокрема, впадало в очі в останньому кварталі м. р.

Хоч усім відомо, що нам не по дорозі ні з прихованими, ні з відкритими „прогресистами”, люди на місцях бажають мати виразне підтвердження того, що вони стоять на правильних національно-державницьких і антикомуністичних позиціях. Група „реалітетників” і ревізіоністів з частини середовища Закорд. Предст. УГВР перейшла ідейно на позиції модерного радянофільства і виразно стала заперечувати ідеї революційної боротьби Воюючої України, інспіруючи або обороняючи спроби

Петро Кізко

СОЦРЕАЛІСТИЧНІ ГАРАЗДИ

Залив обмосковлення

Київське видавництво „Колос” опублікувало в жовтні 1964 року в пресі оголошення про передплату на сільськогосподарські журнали на 1965-ий рік. У „Колгоспному селі” з 8 жовтня ми нарахували таких журналів 38, і всі вони видаються в Україні, для українських сільських нібито господарів... московською мовою. Ось декотрі назви з них: „Вестник Сельскохозяйственной Науки”, „Животноводство”, „Защита Растений от Вредителей и Болезней”, „Картофель и Овощи”, „Конневодство и Конный Спорт”, „Кролеводство и Звероводство”, „Кукуруза”, „Лен и Конопля”, „Овцеводство”, „Птицеводство”, „Пчеловодство”, „Садоводство”, „Сахарная Свекла”, „Свиноводство”, „Рибовод-

ство и Риболовство” і т. д. Те саме і в ділянках промисловости, науки, культури, мистецтва. Обмосковлення України набуває прямо жахливих розмірів. А в той самий час потойбічні й поцейбічні „радянфільські” піти співають хвалу на честь „бурхливого розквіту Української есесер”. Чи ж то вони маку наїлись, — як у нас казали, чи так їм „хрущовська відлига” до голови пішла.

Ярмарки і... „спомин від костюма”

„Майже в тисячі районних центрів та великих сіл України пройшли ярмарки, на яких реалізовано товарів більш як на 14 мільйонів карбованців. Добре зорганізували ярмарки кооператори Харківської та Ровенської областей. Тут

„культ-обмінних” вилазок. Це не могло не внести неспокій в ряди громадянства. І тому ці питання виникали і були предметом обговорення при поїздках організаційного референта Головної Управи ООЧСУ.

Ці і подібні питання були також темою доповідей таких знаних доповідачів, як д-р П. Мірчук, проф. І. Вовчук, проф. І. Шанковський, проф. М. Чировський і ін.

Уже самий перелік місць, що їх відвідав організаційний референт, вказує на об'єм завдань, потреб і праці. В Пассайку він говорив на тему: „За які політичні концепції бореться ООЧСУ”. Це було 11-го жовтня м. р., а ввечері того ж дня він і представник ТУСМ-у п. Заяць завітали до української громади в Бріджпорті. Тут перший виголосив доповідь на тему „Яку користь становить для громади зорганізований Відділ ООЧСУ, а другий на тему „Потреба організації студентського життя”.

12-го жовтня представник Головної Управи Б. Казанівський мав доповідь для громадянства в Картереті. Була цікава і жива дискусія, і висловлено побажання, щоб більше було таких доповідей.

7-го листопада внаслідок старань друга Б. Казанівського засновано новий Відділ ООЧСУ в Ютиці, а наступного дня — в Коговзі.

11-го листопада він відвідав Бінггемптон, 14-го листопада — Сиракюз, 16-го — Рочестер

і 20-го — Ютику. 12-го грудня був присутній на загальних зборах Відділу в Джерзі Сіті. В міжчасі відбув поїздки до Лорейну, Клівленду, Пітсбургу і Чикаго.

6-го грудня в Асторії, Н. Й., відбулися загальні збори, на яких представником Головної Управи був д-р Соколишин. Того ж дня з черговою доповіддю (попередня доповідь була в Ньюарку) виступив в Нью Йорку проф. І. Вовчук, інтерпретуючи упадок Хрущова, як наслідок захитання імперії. І того ж дня виступив в Чикаго д-р Кушнір з доповіддю про актуальну політичну ситуацію в Україні і на еміграції. Він доповідав також для студентської молоді.

13-го грудня д-р П. Мірчук доповідав у Балтіморі про шляхи і манівці української політики, а в тому ж часі проф. І. Вовчук — про „відмикитення в ССРСР”, в Ютиці.

В міжчасі засідала Рада Директорів УККА, що в не малій мірі завдяки поставі представників Визвольного Фронту засудила зустрічі з висланцями окупаційного режиму в Україні.

В суботу 26 грудня редактор „Вісника” був присутній у Митрополичій Палаті в Філядельфії на пресовій конференції. Питання і відповіді друкують на іншому місці.

Це — далеко неповний перелік праці ООЧСУ, а зокрема її Організаційної та Суспільно-політичної референтур.

задалегідь завезли потрібні товари, на площах, де проводилися ярмарки, обладнали спеціальні павільйони”, — читаєш в газеті „Колгоспне Село” з 4 листопада 1964 року і так ніби й бачиш, як наша Україна зацвіла ярмарками з сорочками, штаньми, плащами, костюмами, меблями, кухонними приладами... Гарно пише „Колгоспне Село”, спокусливо. Але ось посестра тої газети — „Радянська Україна”, в числі з 31 жовтня того самого року, візьми та й спаскудь оту милу картину з ярмарками. Бо написала вона: „У наших магазинах безліч різних товарів. Але чому ж іноді, шукаючи потрібну річ, ми ходимо з магазину в магазин?... Купив новий костюм, потрапив під дощ — залишився один спомин. Як же так, товариші?” А далі газета наводить листи читачів, у яких покупці скаржаться, що не можуть купити потрібних їм панчів, шкарпеток, светерів і т. д.

От вам і „ярмарки”. Товарів „багато”, а купити нема чого, бо, як каже совєтська приповідка: „количество есть, а качества нема...”

Наступ на... камсу

Камса-тюлька — це малесенька рибка, яка хмарами плаває попід самою поверхнею води. І от — оця мала рибка стала об'єктом масового походу риболовних колгоспів Криму. Як повідомляє „Робітнича Газета” з 4 листопада 1964 р., „у Керченській затоці... на вилов камси вийшли 230 бригад рибаків (чому не „рибалок”? — прим. наша) України, Грузії, Кубані і Дону. Щодня рибакі беруть багаті вилови. Бригада тов. Заремби, наприклад, одним заметом добула 550 центнерів камси...”

Бідна камса! Аж із Грузії, Кубані, Дону, з усієї України поведено на неї смертельний наступ. І хіба ж немає чим хвалитися „Робітничій Газеті”? Бо тепер тієї нещасної тюлки буде в крамницях України — хоч завались! Українці їстимуть камсу, а москалі тим часом споживатимуть українських щупаків, судаків та карасів. Навіть на рибі „старший брат” виграє!

Зерно в... двостволці

Український підсовєтський поет Петро Дорошко видав цього року у видавництві „Радянський Письменник” повість „Лісова гута”. Це перший прозовий твір письменника, бо досі він

Іван Овезко

СМОЛОСКИП

С. Бандері — у 5-ту річницю смерті.

Хоч був на світі ніби мир,
Мовчали вже давно гармати,
Ти все ж упав — як командир,
Упав, як падають солдати.

Своє життя ще молоде,
Дітей покинувши й дружину,
Приніс у жертву Ти на те,
Щоб ми — любили Україну.

Ти ненавидіти учив
Катів розп'ятого народу.
Твій заповіт — це збройний чин
За власну хату і свободу.

І тим, що прийдуть по Тобі,
Ти став героя прототипом.
Ти не прожив — у боротьбі
Згорів, щоб стати — смолоскипом!

Каліфорнія, 1964.

писав виключно вірші, в тому числі й сатиричні для дітей. Але перший його прозовий твір звертає на себе увагу вельми кольоритним змалюванням колгоспного села. В повісті показано, як на командні пости в колгосп пробиваються різного роду шкурники, кар'єристи, нероби і т. д. Є у цьому творі цікавий момент, який характеризує жалюгідний стан українських колгоспників; герой твору, будучи сторожом колгоспного току, змушений красти зерно. В рецензії на згаданий твір П. Дорошка („Колгоспне село” 1 листопада 1964 р.) читаємо:

„Довго ходив (головний герой твору, — прим. наша) без „посади”. Напросився сторожем до колгоспного току — почав красти. Та не просто, а „винахідливо”: десь доп'яв старезну двостволку (рушницю — прим. наша), в стволах якої приносив додому „по картузу” пшениці чи гречки...”

Це вже, сказати б, „модерний крадіж”. Надзвичайно показове, справді соцреалістичне явище: на Московщині пускають у простір ракети й спутники, а на Україні люди винаходять „двостволки”, в яких би можна носити з поля зерно для голодних дітей.

Максим Орлик

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

Психо-суспільні джерела українського націоналізму. Інтегральність і оригінальність психічного життя. Український націоналізм стоїть на становищі творчої психосинтези: волі, почувань і розуму в діянні й в повноті зусильного життя.

Український націоналізм стоїть на становищі волюнтаристичної психології, що уважає за підставу й ядро психічних процесів волю, її чинність і рух. Враження, спостереження, виображення, думання, пам'ять, увага, почування стоять у посередньому або безпосередньому, свідомому або підсвідомому зв'язку з чинністю волі. Людина є в першу чергу діючою істотою, суспільно-активною. Людину відрізняє від оточуючого світу те, що вона є духово активною і суспільно продуктивною істотою, себто діє і творить історію. Людина є волево активною й ідеотворчою моральною істотою. Сила й якість наших вражень, сила й якість наших почувань залежить з одної сторони від стану нашої волі, а з другої від змісту наших переживань і свідомості. Пам'ять, увага, асоціація стоять у прямому зв'язку з чинністю волі. Воля є підставою єдності нашого „я”, синтези нашої свідомості, нашої первісної аперцепції — сприймання світу підставою асоціативних вузлів, концентрації, уваги і т. п. Також тільки велике напруження і напір волі ломить закорстені ланцюги наших навиків, нахилів і асоціацій, як в індивідуальному житті, так й суспільному. На тім полягає перелім „шторм унд драгт” період, бо порушена і напружена воля і розбуджені почування під впливом великих пристрастей, захоплення, фанатизму і віри, любови ентузіазму і великих ідей ломлять старі навиків, переконання, перестарілі вірування та звичаї, щоб проторувати шлях новим почуванням і переконанням. Пр. боротьба Сократа з старими навиками і пересудами греків, боротьба християнізму з поганським світом, боротьба містиків з схолястиками, боротьба гуманізму з закорстенілою схолястикою, боротьба енциклопедистів і франц. рев. з старими пересудами, переконаннями і старим феодалним ладом; далі боротьба романтиків з закорстенілими клясиками, взагалі боротьба різних нових культурних, мистецьких течій з пе-

рестарілими формами і т. п. На тому полягає таємниця відродження і оновлення Фавста, фавстівської людини, духової перемина наймита Яреми в Галайду, а поганина Алкида в героя нової віри. Також у суспільному житті підсвідомі, не зовсім свідомі, психоволеві енергії інстинкти, хотіння, почування, пристрасти і т. п. відіграють підставову роль в постанні подружжя, родини, в племінному житті, боротьбі рас, у взаємному суперництві, в психології мас, в симпатії, наслідуванні і сугестії, в постанні звичаїв, обичаїв, вірувань і т. п. Воля, психоволеві енергії, підсвідомі, криптопсихічні сили, це неначе електромагнетне поле, на якому виникають наші почування і думки.

На підсвідомість складаються вроджені дрімучі і криптопсихічні енергії, що не раз проявляються у великих потрясеннях і у творчості (гебрека, несподіване об'явлення), одічнені схлонності, набуті властивості, навиків й переживання під впливом культурно-суспільного круга на протязі цілого життя та всі враження, почування, спомини, що перейшли під поверхню свідомості. Підсвідомі процеси треба розуміти не на підставі психоаналізи Фрейда, але творчої психосинтези розвоєвої єдності й тягlosti життя й людської особовості. Психоволеві, криптопсихічні, підсвідомі енергії й процеси, інстинкти, стани волі, переживання, почування й промінювання духово-суспільного й культурного довкілля впливають на нашу свідомість, не лише, але в першу чергу на наші вчинки й поступування. Життя не зачинається лише від нас і не кінчиться на нас. Біологічно, психічно й суспільно-історично ми є лиш одним із діючих звен на шляху творчого розвитку життя. З того випливають відповідні духові, моральні, світоглядові й суспільні консеквенції. Жити, відчувати й діяти через нашу волю, почування, свідомість й чини для великої цілості-нації, що є духово-моральною і суспільно-політичною зв'яззю всіх поколінь! Психіка людини не є ані незаписаною, яку можна довільно зарисовувати ані не є незмінною формою й витвором суспільних відносин. Тим крайнім противенствам треба протиставитися так у психології, як і в педагогії, етиці й суспіль-

Роман Кузар

НА ЯНІВСЬКОМУ КЛАДОВИЩІ

(Уривок з підготованої до друку повісти)

Дуже за серце бере його ця пісня, особливо вона йому близька й дорога, як чітко незавидне буття народу з неї проглядає, немов і придумана вона саме для сучасної хвилини; будиться враз свята пошана до тих борців, що не завагались молодого життя покласти на терези долі свого народу, з новою стрічкою вливають в його серце гнів на катів...

Катюги, судді вирікались, а ви —
На смерть волочили кайдани...

А втім, повниться Рогатин вірою, що буде так, як і в гимні звіщається:

Та прийде пора і повстане народ
У силі, і славі, й свободі,
І скине ярмо, що гнітило його,
І скаже напасникам годі...

Добре тямить Рогатин той похмурий день, коли вперше напружено прислухався до слів
~~~~~  
ному житті. Людська особовість є твором власної праці над вродженими й одідиченими властивостями й впливами даного культурно-суспільного круга. З того твердження випливають практичні вимоги, що мусимо зачинати формування нового світогляду й нового життя від формування нової духовості, нового характеру, нової людини, від перевиховання, революції духа народу, від відповідного розбудження й перетоплення підсвідомих дрімучих, психо-волевих енергій й почувань у горнилі нової ідеї й чинів, від очищення нашої психіки від старих, шкідливих навиків і нахилів, від оновлення й очищення нашої психіки від старих, шкідливих навиків і нахилів, від оновлення й очищення наших сердець і душ (як нпр. жиди, зіпсуті неволею не увійшли до обітваної землі). Треба „розпанахати гниле серце трудне” і наляти живої крові, нового духа, нових вартостей, нових ідей, нової людини, як видобувається руду з підземелля, перетоплюється й очищується в огні й кується молотом діл у нові форми, так треба перетопити українську психіку в огні революційної ідеї й чину.

маршу. Ніби й не так давно це було. Холодний, провесняний час був, в очі сікло дрібним дощем, перемішаним зі снігом, могло видаватися, наче й природа за тією молодою героїською жінкою плакала, що своє життя за Україну віддала; це відправляли її земляки на останній супочинок. На смерть замучили прокляті катюги. Та й іще, підлі, пробували затушкувати свій ганебний учинок. Так і кричали тоді в народі: Ганьба, ганьба окупантам! Як вбили, так і погребали. Думали, було, тепер уже пішли кінці в воду й ніхто не дізнається. Але ні, все викрилось, скликали міжнародню комісію, ексгумували тлінні останки і страшна правда потрясла краєм — виявилися звірські знущання в казематах польської поліції над безборонною своєю жертвою. Не вік же панувати брехні й злочинів! Отак і діждалась ти, славної пам'яті Ольго Басараб, національна мученице, посмертного тріумфу. Поховали тебе вдруге, але вже при великому здвизі народу, під супровід цього ж жалобного маршу „Ви жертвою в бою нерівним лягли”...

На чергові вияснення донечці тепер уже й часу не стало. Довженний похід саме почав вливатися надто вузьким для нього проходом, дармащо й навстіж розкритими воротами, в Янівське кладовище. Забили нараз із кількох дзвіниць, цвинтарних і з поблизької каплиці, всі дзвони. Оживилося подвір'я миру, розлялася хвиля народня по всіх доколійшніх горбках, зарілося, замерехтіло, мов у муравлиську, треба було тепер Рогатинові добре вважати, щоб не втратити з очей свого Славка, а Марусю щоб натовп зі собою не поніс. Одначе, через небагато там і хвилин, знову процесія впорядкувалася, завів провідний священник духовний наспів, хор надав своїми виразними й енергійними відповідями, стрункими й гострими, як обеліски, потрібного такту й нозого похідного ритму; зрушив поволі народ, цим разом вже просто до могил героїв, що поклали душу й тіло за свободу вітчизни.

Просторе поле навпроти високого тугого дуба сколихувалося неспокойним плесом від не-

зчисленного зборища людей. Кам'яні білі хрести, виточені один в одного, поцейбічні сліди славного війська, Української Галицької Армії, пробігали довгими рівними рядами так само, як колись вояки за свого буйного життя. . . „Стільки народу впало за свободу, встоятись не було сили”. . . Жахливий покіс поляглих за волю! Могутній хрест на самому переді площі розправив свої опікунчі рамена над послулим вояцтвом. „Душу усопшого раба твого упокой . . .” — линує звуки маршу.

Запанувала досконала тиша — почалась відправа. Вже якийсь час проходила вона, урочисті рецитації священослужителів почергувалися з лунким та уривчастим, схожим на набійні вибухи хоровим говором, забренькотили дзвіночки, загомоніли дяківські наспіви, клякали й приставали вірні, на крилах вітру повівала над братніми могилами спільна молитва, аж знічев'я ще раз залягла розлогу долину поляглих непроникна стіна мовчанки. На побудовану нашвидку амбону, затінену густозеленою литвою кріслатого дуба, виступив повагом велетень, розправивши на весь зріст свою дебету постать. Очі всіх звернулися вбік достойного отця проповідника. Пішов шум довкола, схвильовано перешіптувався люд — крацого промовця не знайти! Був це канонік Святоюрського Собору, пралат о. Куницький. І вже ні поруку, ні звуку. . . Мов маком посіяло. . .

Кинув довгий, задуманий погляд душпастир, повів довкруги допитливо очима, чутне зідхання добулося з його грудей. Тоді виповнилися потужні легені вщерть повітрям і пронеслися широким розкотом по всьому полі звучні й відлунні слова привіту:

— Хоробрі лицарі, щонайдостойніші, серцю щонайлюбіші, вітайте! . . Не відзиваєтесь, либонь, відпочиваєте, достоту натрудившись. А ми ж сьогодні, славне браття, прийшли до вас у гості. Спогляньте но, рідні, лише, скільки тут нас усіх зібралось, і око не обхопить. . . Та ви все ж ані словечка, знать і спите собі оце глибоким, непробудним сном. Сном праведних, довічним сном. Де вже нема ні болю, ні журби, звідкіль немає більш і вороття — в теремах вічності, там ваші душі опинились. Святим вогнем горіли серця ваші й одним великим спалахом межу дочасного переступили; завчасно згоріли, покинули нас безборонних, по собі ні-

чого, лиш сліпучий відблиск залишили. Забрали все з собою, пішли туди, куди вся плоть іде, і більше не повернетесь, ніколи більше не повернетесь. . . Чи може бути? Ви, такі живучі, така втілена кров і кість народу, такі до болю близькі, вже відійшли назавжди? Ні, Боже Бороно, ні. . . Ви все ще з нами, ми чуємо вас у наших душах, бачимо вас у наших мріях, під приспішений такт ваших сердець б'ються наші, з тим самим палким задумом, тим самим твердим маршем, дармащо серед інших сутичок, по інших полях битви, до мети йдемо, без вас, возлюблені покійники, життя нам не миле. Вірні сини України, ви не вмерли, доки житимуть нащадки, що крізь сумерк століть, у вогнях і бурях змагань, у ваші, кров'ю значені, сліди ступатимуть.

ОРГАН УНРАДИ В АВСТРАЛІЇ про діяльність голови АБН

„Українець в Австралії”, ч. 26/64 пише наступне про доповідь Ярослава Стецька в Мельборні і Канбері:

„Світогляд Ярослава Стецька поширився до загальнонаціонального обсягу, більше того, до державного і міжнародного.

Він стає добрим українським дипломатом і державним мужем. Його роля і праця в популяризації української самостійницької ідеї зростає на міжнародному форумі, за що він заслуговує на признання”. . .

А даліше: „Доповідь була цікава. . . Достойний гість, голова АБН пан Ярослав Стецько своєю присутністю та доповіддю скріпив певність в безсмертнім існуванні українського голосу. Він говорив, що визвольний рух не припиняє своєї боротьби. Вона існує скрізь, де існує українець з українською ідеєю, а такий українець існує по цілому світі. І так довго, як існує світ так довго існуватиме український голос і чутиме його цілий світ”. . .

Не можна допомогти людині, якщо вона сама не має охоти ні волі допомогти собі. Нація, яка не організує своїх сил, щоб вирватись з неволі не може розраховувати на допомогу інших держав.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Дорогий Друже Редакторе!

Вдячний за Ваше позитивне становище до публікаційних можливостей В-вом „Вісник” мого прозового твору „Нація на світанку”. Дотепер покінчив перший том (355 ст. машинопису) й п'ять розділів (134 ст. машинопису) другого тому. Це більше як одна третя другого, себто кінцевого тому. Передбачаю пів року праці над покінченням цілості.

Щодо „поправок” я, звичайно, усвідомлюю потребу редакторської руки. Ред. Давиденка ціную високо за одну його знамениту працю. Дозвольте зробити Вас уважним на характер твору. Це має бути по-мистецьки оформлена відбитка доби. Герої визвольного руху не появились як „деус екс махіна”. Їх приготувало ферментування в народі. Оці сили, позитивні й негативні, прийшлося виявити. У висліді виникли, як своєрідна синтеза, провідні люди підпілля, що очолять визвольні змагання. Не погоджуюся з п. Олегом Лисяком, що це „люди такі як ми”. Ні, це люди, куди вищої якості, як пересіч. Але пересічі було багато, і їй треба було показати. До речі, всі суспільні прошарки, свого й чужого світу. Задум епічний, подробиці доконачні для увиуклення цілості, постаті фіктивні, бо йшлося не про історію, а про белетристичний твір. Але не одна історична особа буде відповідно відмічена.

Критерієм повинна бути не міра популярності чи втертості шаблонів у загальному підході, а оригінальність трактування теми, вірне підхоплення причинності й наслідковості рушійних сил доби, конструктивне відтворення її й переведення в життя морального й національного принципу. Надіюся, що в цьому я задовольню.

Я саме зупинився над вибухом другої світової війни, безпосередньо після кампанії Карпатської Січі. В двох третях другого (останнього) тому насвітлений буде підбольшевицький і піднімецький періоди — розгар визвольної дії. Це, річ ясна, мусить бути й найсильніша частина твору.

На Вашу пропозицію перешлю Вам на днях все досі написане включно з п'ятим розділом другого тому.

Залишаюся з правдивою пошаною й дружнім привітом!

Ваш Роман В. Кухар

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНЦІВ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

В 1951 р. постав у Буенос-Айресі Український Інформативно-Видавничий Інститут, громадська установа, завданням якої є вірно інформувати еспаномовний світ про Україну, її історію, культуру, мистецтво, а передусім про її змаг за волю. В тій цілі УІВІ видає тримісячник еспанською мовою п. н. „Українія Лібре” (Вільна Україна), як також видає кілька книжок еспанською мовою. Видано: „За свободу України” проф. Мартовича, „Полтавська битва” і „Війна і Свобода” Юрія Тиса-Крохмалука та останньо „Спротив в Україні” Енріке Мартінеса-Кодо. Але одною із найбільших

праць, яка була вже три роки тому запроєктована, є історія УПА в еспанській мові п. н. „Повстанці поза залізною завісою”. Цей монументальний твір закінчений і приготований для друку. Автором названого твору є відомий приятель української визвольної справи, аргентинський журналіст Е. Мартінес-Кодо. Його стаття про УПА вперше появилася в журналі американської армії „Мілітер Рев'ю”, яку переддрукував журнал, що видається в трьох мовах для штабів, що входять у склад НАТО. Кошти видання цієї книги виноситимуть приблизно три тисячі доларів.

На жаль, українська еміграція в Аргентині не всилі покрити всіх коштів видання цієї книжки.

У свідомості кінцевої потреби протиставитись московській пропаганді в еспаномовному світі, що охоплює 21 державу, та якнайбільше поширити інформації про Україну, Український Інформативно-Видавничий Інститут в Аргентині звертається до всього українського громадянства на чужині з закликом допомогти своїми пожертвами виконати це завдання.

За Управу УІВІ:

В. Косюк

Голова

Пожертви просимо складати на адресу:

O. D. F. F. U., INC.

P. O. BOX 304, COOPER STA.

NEW YORK 3, N. Y.

М. Василик

Секретар

У ЛОС АНДЖЕЛЕСІ ВІДЗНАЧИЛИ 5-ТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ с.п. С. БАНДЕРИ

25-го жовтня українці Лос Анджелесу святочними сходами вшанували пам'ять Провідника с.п. С. Бандери, якого п'ять років тому підступно вбила большевицька Москва.

Ранком 25-го жовтня відправлено Служби Божі і Панахиди в двох православних і католицькій церквах, при співах хорів. Отці в своїх проповідях теплими словами згадали того, який життя своє віддав „за друзі своя”.

О годині 6-й вечора в Домі Українського Культурного Осередку відбулися сходи. Відкрив їх Б. Гірка з рани Делегатури ООЧСУ і закликав присутніх повстанням з місць однохвилиною мовчанкою вшанувати пам'ять Людини, яка все своє життя присвятила ідеї визволення України.

Сцена була прикрашена портретом Провідника, роботи мистця В. Валяса, та національним і організаційним прапорами. Доповідь виголосив д-р О. Снилл. Він представив діяльність ОУН і роллю в ній с.п. С. Бандери. Згадка про акт 30-го червня 1941 року, УПА та боротьбу на Рідних Землях. На тлі цих дат з'ясував політично-визвольну діяльність Провідника та Його ідейно-політичний вплив на Рідних Землях, як символізує волю й національно-державної незалежності.

Ред. Іван Овечко зарецитував свій власний вірш „Смолюскіп” з великим відчуттям.

Голова Українського Культурного Осередку О. Веселий в своєму виступі підкреслив, що національно-визвольна боротьба потребує не лише безмежно відда-

них людей, але також фінансів, і тому закликав присутніх скласти пожертву на цілі АВН.

Святочні сходини закінчено відспіванням українського національного гимну. Присутніх було коло 150 осіб.

За Делегатуру ООЧСУ — Б. Гірка

ПІТТСБУРЖЧИНА В ПОКЛОНІ СЛ. ПАМ. СТЕПАНОВІ БАНДЕРІ

Піттсбург, Па. Піттсбурзька громада зорганізовано віддала поклін світлій пам'яті Степанові Бандері в п'яту річницю його трагічної смерті. Відзначення цієї річниці підготували управи 21-го Відділу ООЧСУ в Піттсбургу і 36-го Відділу в Ембриджі.

Внеділю 11-го жовтня перед полуднем в українських католицьких і православних церквах Піттсбургу, Мікізраксу і Ембриджу відслужено панахиди за душу Провідника Українського Націоналістичного Руху.

Цього ж дня в пополудневих годинах українська радіогодина „Пісня України" присвятила свою передачу св. п. Степана Бандери.

О год. 4-ій відбулася величава Жалобна Академія, в якій взяло участь понад 300 осіб.

У виповненій по береги залі зібралися представники нашої старшої генерації, які активно працюють в громаді вже понад 50 років, серед них кількох сеньйорів, їхні діти і внуки, які знають про Україну лише з книжок і оповідань. Чисельно була заступлена нова еміґрація, яка прийшла на цю землю по 2-ій світовій війні й принесла з собою подих рідної землі, відгомін збройної боротьби за українську державу під прапором Степана Бандери.

Три українські генерації, як одна велика родина, шанували пам'ять і віддали поклін національному героєві останньої доби наших визвольних змагань. Приємно було бачити серед зібраної громади трьох українських католицьких священників.

Жалобна Академія починається американським національним гимном. Відкриває академію голова 21-го Відділу ООЧСУ, Володимир Мазур. В своєму вступному слові прелеґент характеризує великі діла Покійника на тлі несприятливої епохи, коли вільний світ байдуже придивлявся до тих, що борються, і тих, що гинуть, забуваючи або не розуміючи того, що таким відношенням вони ведуть вільний світ до пропасти. Підступне вбивство сл. п. Степана Бандери — це доказ, що імперіалістична Москва готується до остаточної розправи з вільним світом, ліквідуєчи найнебезпечніших для себе осіб.

Головним промовцем на академії був ред. Ігнат Вілінський із Філядельфії — член Головної Управи ООЧСУ і член Екзекутиви УККА. Доповідь ред. Ігната Вілінського учасники академії вислухали з глибокою увагою.

Одноголосно прийняті резолюції відчитав п. Петро Годованець, після чого відбулася мистецька частина з участю тріо бандуристів із Ньюарку: Володимира Юркевича, Івана Івашка і Романа Левицького, які виконали ряд повстанських, стрілецьких і козацьких пісень.

Павло Савзук

Проф. д-р Юрій Панейко: „ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ САМОВРЯДУВАННЯ". Українська Вільна Академія Наук в Німеччині. Мюнхен 1963. Стор. 194.

**

Книжка складається з двох частин. Перша частина має такі розділи: 1. Динаміка й методи самоврядних інституцій; 2. Історичні основи самоврядування; 3. Основні ідеї організації французького й пруського самоврядування та англійської льокальної адміністрації: Франція, Прусія, Англія. Друга частина: 1. Самоврядування в політичному аспекті; 2. Самоврядування в практичному аспекті; 3. Істота самоврядування; 4. Нагляд над самоврядуванням; 5. Вплив виборчих систем на фаховість у самоврядуванні; 6. Нетериторіальне самоврядування. Резюме німецькою мовою. Іменний і предметний показник.

В першому розділі „Динаміка..." Автор, з'ясовуючи теоретично-наукову концепцію самоврядування, пише: „Майже в усіх сучасних континентальних державах зустрічаємося в льокальній державній адміністрації з специфічним явищем: поруч адміністративних органів правління, які стоять в гієрархічному стосунку до центрального правління, виступають також органи, які не стоять у подібному стосунку до нього і мають більшу самостійність у полагоджуванні справ публічної адміністрації. Ці органи називаються самоврядними органами і мають в окремих державах, крім згаданої риси самостійности, ще різномодні специфічні прикмети, наприклад, колеґіальність, корпоративність організаціїної структури та виборність" (стор. 7).

Далі автор пояснює територіальне й нетериторіальне самоврядування, стосунково до загалу одиниць, їх території, професій, духових інтересів тощо. В розвитку новочасного європейського самоврядування посідає чільне місце громада. Громада — головний предмет науки про самоврядування. Комунальне самоврядування в окремих державах не є в науці права готовим, чітко визначеним поняттям, стверджує автор. Довга історична еволюція скристалізувала в минулому столітті поняття самоврядування. Інституція самоврядування в новітньому розумінні постала тоді, коли конституційна держава зорганізувала для своїх цілей об'єднання громад, включаючи їх у власний державний організм. Внаслідок цього постала наука про самоврядування.

„Слід підкреслити, — каже автор, — що довгі роки залежність громади від державної влади не була усвідомлювана повністю. Проте цей стосунок — вирішальний для суті самоврядування" (ст. 8). Кожна держава має свої індивідуальні прикмети устрою і форми внутрішньосупільних і політичних стосунків. Також і самоврядування в кожній державі має специфічну правну форму, відповідно до державного устрою. Ав-

~~~~~

На влаштованому після академії прийнятті члени ООЧСУ і гості в спільній гутірці обговорили актуальні проблеми українського громадського життя Піттсбуржчини.

тор наводить приклад організації самоврядування у Франції, Пруссії та Англії і стверджує, що „стосунок самоврядування до держави формувався відмінно в кожній з них, кожна має своєрідну систему самоврядування. Навіть у тій самій державі можливі різні самоврядні системи, відповідно до розвитку окремих її частин. Прикладом цього є Швейцарія, де немає самоврядування, зорганізованого на одноцільній основі. Там існує кілька систем самоврядування, відмінних одна від одної” (ст. 9).

При такому стані самоврядування завдання теоретичної науки знайти загальні риси або типові елементи правової форми в окремих державах і дійти до „одноцільного абстрактного поняття самоврядування, яке стоятиме понад різними індивідуальними його проявами в окремих державах”. До цього автор додає, що нема потреби досліджувати в усіх державах самоврядні структури, бо в багатьох державах система самоврядування спирається цілком або частинно на систему інших держав. Тому він обмежує індукцію до таких держав, які витворили окремі правові системи самоврядування з індивідуальною ідеологією. Такими державами є, — на думку автора, — **Франція, розв'язана перемогами по війні Пруссія та Англія.**

Автор каже, що наука зустрічається з великими труднощами при устійненні дефініції, яка обіймала б усі системи самоврядування. Очевидно, такі труднощі в устійненні загального поняття стосуються тільки до правового боку самоврядування” (стор. 10).

Автор не заперечує, що дослідження політичної структури самоврядування може бути предметом соціологічних наук, але для розуміння правової форми самоврядування воно не має відповідного значення. Застосовувати політичні елементи до правової дефініції самоврядування є методологічним синкретизмом, що негативно відбивається на сучасній літературі самоврядування. Скептицизм деяких авторів щодо устійнення загальноправної дефініції самоврядування впливає з поміщенням правової структури самоврядування з його політичними функціями. Бо політичні функції самоврядування укладаються інакше майже в кожній державі, залежно від системи політичних сил. Але й при такому стані можна знайти в правовій формі самоврядування відповідні типові правові елементи, які можуть бути спільними для всіх конструкцій самоврядування, що різняться в політичному характері. В таких рисах з'ясовує автор загальноправну дефініцію самоврядування.

До з'ясування правової дефініції самоврядування автор підходить з науковою логічністю, подаючи правові аргументи щодо визначення і функції самоврядної інституції. В науці самоврядування — зазначає він — допущено багато помилок. „Ці помилки є вислідом незрозуміння згаданої вище істини, що всі державно-правні інституції є динамічної природи, а тим самим міняються згідно з процесом, якому підлягає людство в своєму історичному розвитку” (ст. 12).

Як відомо, наука про самоврядування — молода наука. Термін „самоврядування” з'явився в німецькій юриспруденції у XIX стол. Автор дає наукове вияс-

нення цього терміну, його поширення в європейських країнах та в Україні, зазначаючи, що найліпшим терміном для означення самоврядних інституцій є французький „децентралізація”, а не німецький „Зельбст-фервальтунг”, з якого виведене українське „самоврядування” (ст. 14).

В другому розділі — „Історичні основи самоврядування” (ст. 17) автор зазначає, що „головним предметом науки про самоврядування є громада”, а тому, щоб „устійнити поняття самоврядування, треба передусім зайнятися громадою”. В історичній науково-правній послідовності автор, спираючись на авторитетах, з'ясовує роль громади в стосунку до держави або монарха.

В розділі „Основні ідеї організації французького й пруського самоврядування та англійської локальної адміністрації” (ст. 23) автор з'ясовує, що французька революція 1789 р. принесла „нову ідею, яка стала основою кодифікації громадських законів інших держав” (ст. 24). Французька самоврядна реформа з 1789 р. внесла істотну рису в розширенні демократизації громад. Ідеологією реформи в самоврядуванні була теорія природного права. Громадам признано правну особовість, її власні природні права. „Ці засади, — зазначає автор, — стали в більшій або меншій мірі основою для організації громад майже в усіх сучасних державах” (ст. 28).

В підрозділі „Пруссія” автор глибоко й змістовно обговорює відродження державного життя, що виявилось в створенні „нових самоврядних інституцій, цілком відмінних від французької системи”. Не зважаючи на те, що перемоги Наполеона диктували в різних державах французьку муніципальну систему, Пруссія виступала проти гніту наполеонівського імперіалізму. Однак новітні ідеї не залишилися без впливу на пруських законодавців.

В підрозділі „Англія” автор подає систему самоврядування в Англії, яка має інше значення, як самоврядування на континенті. „Ця система є дуже скомплікованою машиною, — зазначає автор. Англійська система є „будівлею, склеєною з різних частин, а не органічною цілістю; а ці частини є найрізноманітнішого походження, форм та розмірів” (ст. 58). Ця система мала в своїй основі історичні суперечності двох чинників: центральна влада норманських королів-займанців та територіальні об'єднання на землях англосаксів: графства, сотні, парохії та інкорпоровані міста.

Частина друга. Розділ 4-ий — „Самоврядування в політичному аспекті” (стор. 67). Самоврядування має як свою функцію не лише правову адміністраційну частину, а й політичний чинник. Тому автор цей чинник тут з'ясовує, зазначаючи, що „покликання до життя окремоті самоврядної адміністрації, поруч адміністрації правління, підпорядкованої гієрархічно центральної владі, має свою основу в укладі суспільних сил і в політичних тенденціях суспільних верств”. Щоб зрозуміти самоврядування з політичного погляду, автор знайомить читача з теоріями певних політичних постулатів, аналізує ці постулати і робить свої правно-наукові висновки.

В п'ятому розділі — „Самоврядування в правничому аспекті” автор знайомить читача з сучасним поняттям самоврядування, яке витворилося під впливом різних чинників, зазначаючи, що „завдання, які входять у законну компетенцію самоврядних органів, є завданнями державної адміністрації, а самоврядні органи є органами держави” (ст. 87).

В шостому розділі мова про істоту самоврядування. Цей розділ найбільший. В ньому автор глибоко розглядає проблеми організації самоврядування, виконання публічних функцій, права та обов'язки, які з нею в'яжуться. Численні думки інших авторів, подані в цьому розділі, широко знайомлять читача з природою правового поняття самоврядування. Крім внутрішнього устрою самоврядування ми знайомимось тут з суттєвим чинником: самостійністю і гієрархічною незалежністю. „Ці дві ознаки творять зміст того, — каже автор, — що називаємо децентралізацією державної адміністрації. В цьому значенні децентралізація повністю утотожнюється з самоврядуванням. Отже самоврядування є спертою на приписи закону здецентралізованою державною адміністрацією, виконуваною локальними органами, які гієрархічно не підлягають іншим органам і є самостійними в межах закону і загального правового порядку” (ст. 127).

В сьомому розділі — „Нагляд над самоврядуванням” — автор подає форми державного нагляду над самоврядуванням. В континентальних державах це — адміністративний нагляд, що його виконують державні органи правління або самоврядні органи вищого ступня. Судово адміністративний нагляд, як безпосередній нагляд над діяльністю самоврядних органів, застосовується рідко. Хоч і пов'язаний з адміністративним наглядом, він вирішує справу в випадку суперечок між самоврядним і надзірним адміністративним органом. Інколи нагляд над самоврядними одиницями виконує законодавчий орган (ст. 149).

У восьмому розділі — „Вплив виборчих систем на фаховість у самоврядуванні” — автор подає форми і системи у виборах до законодавчих, а також і до самоврядних органів. Свій погляд на виборче право висловлює автор так: „Стоїмо на становищі, що виборче право лежить передусім в інтересі суспільства, воно є суспільною функцією, не є метою в собі і правом, зв'язаним з самою істотою людини. Воно повинно вести до вищої мети, якою є загальне добро” (ст. 160).

В останньому, дев'ятому розділі — „Нетериторіальне самоврядування” — автор зазначає, що теорія подає „ряд публічно-правних примусових об'єднань, які виступають як професійне, господарське, культурне, віроісповідне і т. д. самоврядування. Хоч між територіальним і нетериторіальним самоврядуванням існує низка істотних різниць, все таки обидва ці види самоврядування мають спільну основну рису. Попри існування цих різниць і органи територіального, і органи нетериторіального самоврядування мають ту спільну засадничу рису, що виконують завдання здецентралізованої частини державної адміністрації” (ст. 166-167).

Наші зауваження і пропозиції. 1. До такої стисло наукової праці варто було б подати вступ, в якому автор

з'ясував би завдання даної праці і вказав, на кого вона розрахована. Для фахівця вступу, може, й не треба, але для інших, що цікавляться юриспруденцією, він був би бажаним.

2. Було б не зайвим, щоб до такої цінної праці інший фахівець подав переднє слово, в якому висловив би свої сугестії, зокрема сказав би дещо про автора.

3. Автор у своїй праці звернув увагу лише на три європейські країни: Англію, Францію і Прусію, згадуючи при нагоді й інші країни з їх самоврядуванням, але ні словом не згадує про Україну. Чи воно було чи взагалі не було? Правда, автор зазначив, що нема потреби досліджувати структури самоврядування в усіх державах чи у великій їх кількості, бо в багатьох воно цілком „або частинно спирається на систему інших держав” (ст. 9). Однак, на нашу думку, було б доцільним, з історично-правного і престижного боку, подати окремий розділ про самоврядування в Україні. Окремий розділ про українське право був би дуже корисним не лише для українського, але й для іншомовного суспільства, бо ця праця напевно увійде не лише в українську правничу бібліотеку, але й в світові бібліотеки.

4. Автор глибоко використав фахові іншомовні джерела, але не подав жадного українського. Невже в нас не було й нема теоретиків з правознавства зокрема з науки про самоврядування?

Подані нами зауваження, очевидно, ніяк не зменшують наукової вартості цієї праці.

Загальні висновки. Науково-юридична праця проф. д-ра Юрія Панейка „Теоретичні основи самоврядування” написана науково-фаховою, академічною мовою. Добре опрацьований кожний розділ; устилізовано й логічно побудоване кожне речення. Наявні глибока ерудиція, широке знання історії права європейських країн, міжнародного права. Науково-логічно розглядається, а подекуди заперечується погляди й концепції інших авторів, з суворим додержанням науково-публіцистичної етики, на базі відповідних аргументів чи дослідчих вислідів.

Тому дана праця заслуговує на високе признание в юридичному світі, на загальне признание українського суспільства.

~~~~~  
ЧИТАЙТЕ,

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,
ПОШИРЮЙТЕ

„ВІСНИК”!

~~~~~  
„Ребята удіраймо” — заявив, як кажуть, в Едмонтоні представник сов. амбасади, коли учасники „культ-обманної” зустрічі почали питати „бригаду Колосової” про русифікацію України, про концтабори та про те, чому вони, ніби культурні люди дістали асисту політ-охранки.

КОМУНІКАТ ДЛЯ ПУБЛІКАЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ

Заходами комітету зложеного з представників громадянства, українських організацій та різних політичних середовищ відбулося в неділю 10 січня 1965 в Нью-арку, Н. Дж. в приміщенні укр. католицької школи парохії св. Івана Хрестителя в присутності понад 300 громадян громадське віче в справі становища Українського Конгресового Комітету Америки до т. зв. „культурного обміну“ української еміграції з висланниками СССР.

По доповідях п. п. директора канцелярії УККА дир. Василя Мудрого, д-ра Володимира Галана, проф. Івана Вовчука і ред. Леоніда Полтави та у висліді дискусії схвалено без одного голосу спротиву резолюції такого змісту:

1. Присутні вповні одобрюють становище УККА в справі зв'язків і зустрічей з висланниками окупаційного режиму в Україні, що його зайняла Рада Директорів УККА і спільно з цим нашим найвищим політичним представництвом у ЗДА ставляться негативно до всяких спроб шукати зв'язків та зустрічей з людьми, які є на службі Москви.

2. Присутні на громадському вічу взивають всіх

українців у вільному світі, без огляду на їхні релігійні та політичні погляди протиставитися активно справам окупанта України розсварити і розбити одноцілий самостійницький фронт української спільноти за кордоном та скомпромітувати її в очах українського народу на рідних землях.

3. Присутні на громадському вічу вважають, що цим підступним заходам ворога можна найкраще дати відсіч повною підтримкою нашим Церквам, Українському Конгресовому Комітету Америки та всім нашим політичним, культурним та науковим інституціям, які стоять на позиціях незалежності і самостійності українського народу.

4. Присутні на громадському вічу підтримують ідею скликання Світового Конгресу Вільних Українців і вважають, що для протидії московському імперіалістичному „трестови мозків“ доцільним є створити український „центр мозків“, який в науковий спосіб дав би гідну відсіч віковичному, політичному нашому ворогові.

5. Присутні на громадському вічу закликають керівні органи УККА, щоб вони поробили всі заходи для знівечення спроб звести діяльність УККА на лінію прихильників співжиття з ворогами України чи їхніми висланниками.

КОЛЯДА НА ВИЗВОЛЬНИЙ ФОНД 1964

ЧКАГО, ІЛІ.

По \$ 5.00 — Л. Ільчина, С. Мартин, П. Куліш, І. Михальцевич, д-р В. Стефурак, М. Пятковскі, І. Максимчук, М. Павликович, І. Митко, І. Борган, А. Марко, О. Самоліч, М. Костенюк, А. Прокопюк, І. Тельвак, М. Сливка.

По \$ 4.00 — П. Рарик, А. Скочилас, А. Піддубський.

По \$ 3.00 — М. Васеленко, В. Ковалевич, П. Борух, М. Костенко, В. Бардигура, М. Абрамюк, С. Кузмик, М. Павлюк.

По \$ 2.00 — А. Злонкевич, Ю. Мушинський, Л. Дрогончук, Д. Фенчишин, В. Любас, І. Білинський, Е. Єзерський, М. Слободанюк, С. Зварич, І. Фриз.

По \$ 1.00 — С. Сидор, Т. Коваль.

Збіркова листа ч. 262. Збірщик О. Панчишин.

По \$ 5.00 — П. Сень, І. Лемішка, І. Дудич.

По \$ 3.00 — М. Білас.

По \$ 2.00 — Р. Кухар, І. Чукдя, Г. Хомяк, Маркевич, М. Дудич.

Збіркова листа ч. 263. Збірщик Іван Бойко.

По \$ 15.00 — д-р Богдан Старух.

По \$ 10.00 — Лапка, Богдан Кашуба, Степан Стрільчук.

По \$ 5.00 — Керечинський, К. Лісевич, М. Мигаль, Коцелко, Кукурба, Шостак, Іванюк, Дидьо, Братейко, С. Регров, Добровольський, Добровольський.

По \$ 3.00 — С. Мазяр, О. Малич, Л. Хома, Шулик, Гарвас, Федорчак, Забитко, Говсич, Висоцький, Християк, Шкода, Івашко, Я. Левицький, Гніда.

По \$ 2.00 — Вен, Дахнівські, Воднар, Острошко, Томчук, Воленюк, Р. Лазурко, Кузик.

По \$ 1.00 — І. Луканів, О. Ковальська, Буч, Вурвур. Збіркова листа ч. 264. Збірщик Іван Бойко.

По \$ 10.00 — о. Іван Чинченко.

По \$ 6.00 — Івасюк.

По \$ 5.00 — С. Хіч, І. Гут, В. Пилелюк, Петрів, Іван Бойко.

По \$ 4.00 — Гриневич.

По \$ 3.00 — Вірщук, Катедра Миколая, М. Парацук.

По \$ 2.00 — Войкевич І., Валабан, М. Дахнівський, С. Мельник, Кутинські, Якимів, Чавула, В. Біло, Босий, Глатчук.

Збіркова листа ч. 265. Збірщики: інж. В. Левицький та проф. І. Михальцевич.

По \$ 5.00 — проф. Д. Шумей, д-р П. Попович, М. Вахна, О. Заброцький, мгр. А. Стецюк.

Збіркова листа ч. 266. Збірщик Юрій Верещак.

По \$ 10.00 — Д. Кравець, П. Петрушевський, І. Романюк, Дмитро Новошицький, Дмитро Гайдук, М. Васько.

По \$ 5.00 — В. Дуда, Г. Рибак, П. Басараб, В. Наняк, Андрусишин, І. Лосянович, П. Іванів, М. Сало, Й. Панчишин, П. Мельнишин, В. Тимчина, Василь Косач, Павло Крутяк, М. Верех, Я. Лехнюк, І. Сарвадин, В. Срібний.

По \$ 4.00 — В. Фіняк.

По \$ 3.00 — З. Кук, М. Цізда, А. Дмитришин, О. Надзікевич, Я. Ременюк.

По \$ 2.00 — Я. Годованець, Я. Дикий, В. Мамчій, М. Мельник, О. Савіцький, Н. Грицай.

По \$ 1.00 — С. Петрик, Р. Чартуринський.

(Продовження на 4-ій стор. обкладинки)

Немає української родини без української книгозбірні!

Немає української книгозбірні без видань ООЧСУ!

ПРОГОЛОШУЄМО ВИПРОДАЖ КНИЖОК ЗА ГОТІВКУ

Е. Малапюк: Illustrissimus Dominus Maze- ра — тло і постать, стор. 32	0.50	В. Січинський: Крим (історичний нарис), стор. 31	0.25
Е. Малапюк: Малоросійство, стор. 36	0.50	П. Мірчук: З мого духа печаттю (25- ліття ОУН), стор. 30	0.25
Е. Малапюк: До проблеми більшевизму, стор. 82	1.00	П. Мірчук: Відродження української ідеї, стор. 63	0.50
Е. Малапюк: Нариси з історії нашої куль- тури, стор. 80	0.50	П. Мірчук: Під покров Богородиці (свя- то УПА), стор. 32	0.25
Е. Малапюк: Остання весна — (поетія) стор. 104	1.50	П. Мірчук: Українська визвольна справа і українська еміграція	1.00
* Історія Русів , стор. 346	3.00	С. Збараський: Круті, стор. 104	1.00
Д. Донцов: Підстави нашої політики, стор. 210	2.75	Г. Косинка: Фавст з Поділля, стор. 95	1.00
Д. Донцов: Правда прадідів великих, стор. 95	0.50	П. Савчук: Гетьман Мазепа	2.00
О. Оглоблин: Гетьман Іван Мазепа та його доба, стор. 410	6.00	П. Савчук: Ідея і любов (драма на 3 дії)	0.50
О. Оглоблин: Думки про Хмельниччину	1.00	П. Савчук: Чотирьох з мільйонів (тра- гедія на 5 дій)	1.00
О. Оглоблин: Українсько-московська уго- да, стор. 100	0.50	П. Савчук: Облога замку (мелодрама на 5 дій)	1.00
О. Оглоблин: Хмельниччина і українська державність, стор. 24	0.25	М. Островерха: На закруті, стор. 142	2.00
О. Оглоблин: Думки про сучасну україн- ську історіографію, стор. 87	1.50	М. Островерха: Великий Василянни, стор. 48	0.50
А. Книжинський: На дні ССРСР, стор. 232	2.75	М. Островерха: Гомін з далека, стор. 127	1.50
У. Самчук: Чого не гоїть вогонь (роман) стор. 288	3.75	О. Бабій: Повстанці (поема), стор. 180	2.00
Ф. Одрач: Щебетун (повість), стор. 204	2.50	О. Запорожець: В одвічний боротьбі стор. 370	2.00
Т. Ерем: Советський акваріум, стор. 142	0.50	М. Чубатий: Княжа Русь-Україна та ви- никнення трьох східнослов'янських націй	2.50
Л. Старницька-Черняхівська: Останній сніп, стор. 44	0.50	Хосе Ортега: Бунт мас	2.00
Л. Старницька-Черняхівська: Іван Мазепа, стор. 154	1.25	Вадим Лесня: Кам'яні луни	1.50
М. Щербак: Багаття (лірика), стор. 64	0.75		
М. Щербак: Шлях у вічність, стор. 29	0.25		
В. Гришко: Панславизм в советській істо- ріографії і політиці, стор. 37	0.25		
Б. Кравців: Людина і воєк (сл. п. Р. Шу- хевича-Чупринки), стор. 31	0.25		
РІЧНИКИ „ВІСНИКА” за 1960, 1961, 1962 1963, 1964 (тверда оправа)	6.00		
Е. Ляхович: Перевірка наших позицій, стор. 15	0.15		
Е. Ляхович: Форма і зміст українських змагань	2.50		

АНГЛОМОВНІ ВИДАННЯ

Le Vasseur De Beauplan: A Description of Ukraine	3.00
N. Chirovsky: The Economic Factors in the Growth of Russia	3.75
N. Chirovsky: Old Ukraine	7.00

Замовлення висилати на адресу:

V I S N Y K
P. O. Box 304, Cooper Station
New York 3, N. Y.

ОРГАНІЗУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ „ВІСНИКА”! ВИРІВНЮЙТЕ ЗАДОВЖЕННЯ!

Збіркова листа ч. 267. Збірщик Павло Крутяк.

По § 10.00 — Оленець Пох. Зав., Музика Похор. Зав.

По § 5.00 — Е. Підляшецька, М. Яворський, С. Левкович, Оленець Аптека, В. Кулик, І. Красник, М. Левицький, Т. Фрицин, І. Бурдан, О. Родий, І. Лаврін.

По § 3.00 — М. Коваль, П. Войко, К. Войко, І. Пушенець.

По § 2.00 — П. Бабій, М. Франків, В. Папас, О. Вахуля, П. Хямка.

По § 1.00 — Л. Куцевич.

Збіркова листа ч. 268. Збірщик Павло Крутяк.

По § 15.00 — В. Дмитраш.

По § 10.00 — В. Березецький, Т. Лучків.

По § 5.00 — Пілат, В. Прокурор, В. Клюк, У. Терлецька, Горайський, П. Довгалюк, В. Кухта, Чуба, Я. Качмарик, С. Матвій, Жолубок, Р. Смук, Собор, Винниченко, Заремба, М. Крутигорова, М. Довгаль, С. Пертика, Шипчук, П. Дзвінник.

По § 4.00 — Кучма.

По § 3.00 — М. Сенчук, Є. Заяць, С. Варабаш, М. Левицький, П. Перцак, Я. Білик, Д. Гавриш, С. Воробець.

По § 2.00 — Даркович, Ш. Д. Л., П. Пиндій, А. Антонович, Маліканич.

По § 1.00 — В. Янів.

Збіркова листа ч. 269. Збірщик Іван Павлик.

По § 10.00 — Д. Вагрій.

По § 5.00 — М. Тумак.

По § 3.00 — В. Гайдук, С. Ожга, Д. Максимів, В. Андрус.

По § 2.00 — Г. Рудак, І. Гавришків, Т. Гавришків.

Збіркова листа ч. 270. Збірщик Іван Павлик.

По § 10.00 — І. Павлик, Вілоус, В. Лаврів, Ю. Коваль.

По § 5.00 — М. Береза, В. Кухта, А. Чачула, К. Салук, П. Гулик, І. Олійник, Р. Голик, І. Лаврик, В. Моряк, В. Явор, М. Марчук, А. Козяк, А. Хоркавців, М. Марчук, М. Гуміняк, Є. Ільницький, П. Стахів.

По § 4.00 — Н. Шарабуря, дир. М. Гикавий, А. Попович.

По § 3.00 — М. Трощук, О. Сорока, М. Ярош, М. Вурдяк, В. Мельник, Я. Кулина, П. Власенька, М. Козій.

По § 2.00 — С. Щербинський, Ю. Ільницький, О. Хривнівський, В. Фелина, О. Ведорак, Н. Вольковоцькі, О. Вишницький, І. Коцур.

По § 1.50 — Семкович.

По § 1.00 — І. Федюк.

Збіркова листа ч. 271. Збірщик Іван Гулик.

По § 10.00 — М. Данилишин, П. Питко.

По § 5.00 — П. Стасюк, О. Сорочак, Яшко, Гада, д-р В. Пронечук, Л. Іванів, І. Малюк, І. Нетюк, О. Саракман, Т. Григоряк, Січкович, С. Гринішак, М. Петруняк, М. Когут, В. Тікуліці, Вабяк, Хімяк, Тимчина, М. Харатин, М. Ільчишин.

По § 4.00 — П. Мицьо, І. Яник, А. Дрозд, Стокжанський.

По § 3.00 — С. Осика, Мандрик, А. Родичак, М. Дмитрів, О. Ліщинський, Часник, М. Мсляк, Сірій, З. Валух, Чучук, Кущинський.

По § 2.00 — Пришляк, Циганюк, Малішевський, Д. Гаврилюк, Пилипович, Півторак.

По § 1.00 — Марціняк.

Збіркова листа ч. 272. Збірщики: Богдан Кашуба та Мирослав Павлюк.

По § 15.00 — В. Сорочак.

По § 10.00 — М. Свачій, Р. Винниченко, Т. Яцків, Ш. Винниченко.

По § 5.00 — В. Добровольський, В. Гузар, П. Перцак, І. Дрогомирецький, О. Шеремета, Ф. Винниченко, І. Загородний, Я. Загородний, І. Скуб'як, О. Чочук, М. Воробець, М. Михайлишин.

По § 3.00 — А. Савуля, Ю. Чорній, Я. Войтович, М. Цядуло.

По § 2.00 — М. Гнатів, Томків, С. Серебинський, Ю. Гатиляк.

Збіркова листа ч. 273. Збірщики: Богдан Кашуба та Мирослав Павлюк.

По § 10.00 — П. Гнатів.

По § 5.00 — Т. Яцків, О. Мартинюк, В. Явний, А. Турко, В. Хованець, М. Дрогомирецький, Н. Н., Я. Лехнюк, Пшонка, М. Лучак, П. Дудз'як, Ю. Лакатор, М. Михайлишин, А. Годчак, Ю. Верещак, М. Романишак, Д. Романишак, П. Дебін, А. А., М. Луговий, Т. Такоий.

По § 4.00 — К. Масейкий.

По § 3.00 — Е. Петрів, І. Ковталів, Ванатик, М. Гнатиско, М. Повідайко, В. Фібул, Ю. Плесканка, Л. Попіль, І. Лозинський.

По § 2.00 — М. Воґер, В. Шевчик, В. Заплітний, В. Мисів, С. Хома, В. Ващук.

По § 1.00 — Ю. Микитин, Андрій, В. Павликович, Дребот.

Збіркова листа ч. 275. Збірщик ТУСМ ім. М. Міхновського, п. Мирон Куляс.

По § 10.00 — Іван Фіта, Мирон Левицький, Зенон Мандибур, М. Туркевич, Іван Мартин.

По § 5.00 — Яременко, д-р Т. Лапичак, Петраш Юрій Боєчко, Іван Кекіш, М. Климкович, Е. Васюнець, А. Луців, М. Островський, С. Щебедій, д-р О. Мельник, Е. Магур, А. Козицький, Петро Грицик, Орест Галів, Дмитро Ленчук, Василь Попович, Степан Мидлок, Антін Куляс, Василь Кузів, С. Коваль, Володимир Горняк, Степан Гладкий, Петро Нішко.

По § 3.00 — М. Вілас, Р. Воднар, В. Нікорович, Ілько Ступень, Михайло Тоґан.

По § 2.00 — Субота, Юліян Мізь, Любомир Мізь, Анна Василівський.

По § 1.00 — Ф. Маркевич.

Збіркова листа ч. 276. Збірщик Павло Костів.

По § 2.00 — А. Воровскі.

Збіркова листа ч. 277. Збірщики: Іван Гулик та Павло Костів.

По § 20.00 — В. Каламай.

По § 10.00 — Ю. Фосліт.

По § 5.00 — А. Кралька, І. Клебан, В. Вишиванюк, О. Запужляк, С. Запужляк, П. Запужляк, І. Цебрій, П. Матусяк, Д. Христан, М. Помазак, М. Титул, В. Войнаровський, П. Песчак, Г. Войко.

По § 4.00 — І. Козій.

По § 3.00 — П. Дріхт, В. Кикіш, Говарницький, Вульчин, П. Яр, А. Самбірський, Г. Яцина, Л. Веселка.

По § 2.00 — С. Ярославич, К. Романишин, М. Древо, В. Борисевич, Левицький, В. Капко.

По § 1.00 — Д. Осадчий, Я. Белор, О. Шевчук.

(Продовження збірки в наступному числі)

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ ЩИРЕ СПАСИБИ!